

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO FINACIJA
FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF
BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL MINISTRY OF FINANCE

**Godišnji konsolidovani izvještaj
interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine
za 2023. godinu**

Sarajevo, april 2024. godine

SADRŽAJ

1. REZIME	3
2. UVOD.....	4
2.1. Zakonska osnova sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru ...	4
2.2. Svrha izrade godišnjeg konsolidovanog izvještaja za internu reviziju u javnom sektoru.....	6
2.3. Osnov za izradu godišnjeg konsolidovanog izvještaja za internu reviziju u javnom sektoru.....	6
3. ORGANIZACIJSKA USPOSTAVA I KAPACITETI INTERNE REVIZIJE KOD OBVEZNIKA UPOSTAVE FUNKCIJE INTERNE REVIZIJE.....	8
3.1. Organizacijska uspostava interne revizije	8
3.2. Djelokrug interne revizije.....	8
3.3. Uspostavljanje interne revizije i kapaciteti jedinica interne revizije	9
4. STANJE SISTEMA INTERNE REVIZIJE ZA 2023. GODINU	17
4.1. Stanje uspostave interne revizije kod obveznika	17
4.2. Analiza dostavljenih obrazaca GI IR 11a	21
4.3. Analiza provedenih revizija u 2023. godini	24
4.4. Rezultati obavljenih internih revizija u 2023. godini.....	26
4.5. Informacije o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima interne revizije.....	35
5. AKTIVNOSTI CENTRALNE HARMONIZACIJSKE JEDINICE	40
5.1. Aktivnosti Centralne harmonizacijske jedinice i budući razvoj u oblasti PIFC	40
5.2. Razvoj koordinacione uloge CHJ i saradnja sa drugim CHJ u BiH.....	42
5.3. Unapređenje regulatornog i metodološkog okvira za PIFC	42
5.4. Certifikacija i obuka internih revizora	44
6. Realizacija Zaključka Vlade Federacije broj: 800/2023 od 14.06.2023. godine	45
7. ZAKLJUČAK.....	47

1. REZIME

Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije za 2023. godinu Centralna harmonizacijska jedinica Federalnog ministarstva finansija (u daljem tekstu: CHJ FMF), sačinila je na osnovu 103 dostavljena godišnja izvještaja o obavljenim internim revizijama i aktivnostima internih revizora koji su imenovani u organizacijama javnog sektora u Federaciji BiH. Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije za 2023. godinu (u daljem tekstu: Konsolidovani izvještaj) obuhvata period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine i sadrži analizu:

- uspostave funkcije interne revizije i trenutni status interne revizije kod obveznika,
- podatke o jedinicama za internu reviziju i zaposlenim internim revizorima,
- informacije o primjeni standarda i metodologije rada interne revizije,
- informacije o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima interne revizije,
- podatke o realiziranim planiranim i vanrednim aktivnostima interne revizije tokom 2023. godine,
- najznačajnija područja revidiranja i broj obavljenih revizija,
- pregled dijela preporuka datih po područjima revidiranja,
- slučajeve kršenja propisa i slučajeve prosljeđene tužilaštvu,
- prijedloge za razvoj i unapređenje interne revizije i
- informaciju o realizaciji Zaključka Vlade broj: 800/2023 od 14.06.2023. godine.

Konsolidovani izvještaj za internu reviziju daje sažete informacije o broju i vrsti obavljenih internih revizija, datim preporukama, te o statusu implementacije preporuka sadržanih u godišnjim izvještajima o internoj reviziji koje su CHJ FMF dostavile jedinice za internu reviziju kod korisnika javnih sredstava budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradova i općina, vanbudžetskih fondova i pravnih lica u kojima Federacija, kantoni i jedinice lokalne samouprave imaju većinski vlasnički udjel – obveznici uspostave funkcije interne revizije. Praćenje i procjena sistema internih kontrola (koji obuhvata sve finansijske i nefinansijske procese u organizaciji), njegove adekvatnosti i funkcionalnosti, provodi se, između ostalih, kroz aktivnosti interne revizije o kojima interni revizori sačinjavaju izvještaje.

Konsolidovani izvještaj daje pregled trenutnog stanja u oblasti interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH, izvještava o budućim pravcima razvoja ove oblasti, aktivnostima CHJ FMF u izvještajnoj godini, ali i planiranim aktivnostima razvoja i unapređenja ove oblasti.

2. UVOD

2.1. Zakonska osnova sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru

Uspostava interne revizije i uvođenje PIFC-a jedan je od zahtjeva iz dokumenta Evropskog partnerstva sa Bosnom i Hercegovinom, a potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 2008. godine¹, Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu da će izradom i usvajanjem odgovarajućih propisa razvijati interne kontrole u javnom sektoru uključujući finansijsko upravljanje i kontrole, funkcionalno nezavisnu internu reviziju, te nezavisne sisteme eksterne revizije u Bosni i Hercegovini, u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima kontrole i revizije, te metodologijama i najboljom praksom Evropske unije. Pored pomenutog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, osnov za uvođenje i razvoj PIFC-a u Bosni i Hercegovini su zakoni o internoj reviziji, kao i drugi zakoni koji uređuju oblast finansijskog upravljanja i kontrole.

S obzirom da EU nema zajednički zakonski okvir u pogledu PIFC-a kao dio pravne stečevine Zajednice koji se prenosi u domaće zakonodavstvo država kandidata, stav evropskih institucija (Vijeće, Parlament, Revizorski sud i Komisija) je da, u vezi sa Poglavljem 32, države kandidati moraju pratiti i provesti međunarodne standarde i najbolje prakse EU, kao i član 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU.

Sistem javnih internih finansijskih kontrola (eng. *Public Internal Financial Controls*, skr. PIFC) čine tri elementa: finansijsko upravljanje i kontrola, interna revizija i centralna harmonizacijska jedinica, koji zajedno trebaju osigurati razumno uvjerenje da se u poslovanju korisnika javnih sredstava osiguralo zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima, odnosno da interne kontrole funkcioniraju adekvatno i efikasno, u skladu sa važećom regulativom.

Sistem internih finansijskih kontrola uspostavlja se radi osiguranja dobrog finansijskog upravljanja u javnom sektoru u cilju usmjeravanja i kontrolisanja finansijskih efekata poslovanja na način da podrže realizaciju ciljeva, te da se ograničena javna sredstva troše na zakonit, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način, a za razvoj ovog sistema odgovorni su rukovodioci organizacija javnog sektora.

Interna revizija, u skladu sa definicijom iz člana 2. Zakona o internoj reviziji, odnosno Međunarodnim standardima za profesionalno obavljanje interne revizije, **predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu sa ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije**. Funkcija interne revizije pomaže organizaciji ostvariti njene ciljeve kroz uspostavljanje sistemskog i discipliniranog pristupa ocjenjivanju i unaprijeđenju efikasnosti procesa korporativnog upravljanja, upravljanja rizicima, te kontrolnih procesa.²

Centralne harmonizacijske jedinice u Bosni i Hercegovini, kao treći element sistema PIFC, ovlaštene su za razvoj u oblasti interne finansijske kontrole, nadzor nad implementacijom važećih propisa o internoj reviziji i finansijskom upravljanju i kontroli,

---

¹ Glava VIII – „Politika saradnje“, član 90. „Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole“

² <https://www.interni-revizori.info/wp-content/uploads/2018/04/IPPF-Medjunarodji-standardi-profesionalne-prakse-01.01.2017.-Bosnian-Language.pdf>

koordinaciju rada jedinica za internu reviziju i drugih zaposlenih u ovom sistemu, te izvještavanje o navedenim aktivnostima.

CHJ FMF osnovana je 2010. godine i ovlaštena je za razvoj u oblasti interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole, nadzor nad implementacijom važećih propisa u ovim oblastima i koordinaciju uspostavljanja i razvoja sveobuhvatnoga sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Federaciji BiH. Koordinacijska i harmonizacijska uloga ostvaruje se kroz saradnju sa organizacijama javnog sektora na federalnom, kantonalnom i općinskom nivou, kao i sa pravnim licima u kojima Federacija/kantoni/općine imaju većinski vlasnički udio, sa domaćim i međunarodnim stručnjacima, Delegacijom Evropske unije u BiH, sektorima za trezor i budžet, centralnim harmonizacijskim jedinicama u Bosni i Hercegovini, Uredom za reviziju institucija u Federaciji i drugim interesnim stranama.

Propisi i akti kojima su uređene oblasti interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Federaciji, a koji su trenutno na snazi (uključujući i metodološka uputstva) su sljedeći:

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj: 10/08),
- Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Federaciji 2021-2027, sa pripadajućim Akcionim planom (Strategija PIFC 2021-2027),³
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 38/16),
- Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/17 i 3/19),
- Standardi interne kontrole u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/16),
- Smjernice o minimalnim standardima dodjele budžetskih sredstava putem transfera i subvencija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/18),
- Smjernice za upravljanje rizicima u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 42/22),
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 47/08 i 101/16),
- Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/20),
- Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 95/15, 48/17 i 31/22),
- Metodologija rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/23),
- Etički kodeks/Kodeks profesionalne etike za interne revizore u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 93/13),
- Standardi za profesionalnu praksu interne revizije sa pojašnjenjima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 93/13) i Međunarodni standardi za profesionalno obavljanje interne revizije iz 2017. godine,

---

³Usvojena je na 263. sjednici Vlade Federacije BiH održanoj 15.04.2021. godine u Sarajevu.

- Priručnik za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 106/14),
- Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrolu u javnom sektoru u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH”, broj: 46/23),
- Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u javnom sektoru u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH”, broj: 30/21).

2.2. Svrha izrade godišnjeg konsolidovanog izvještaja za internu reviziju u javnom sektoru

CHJ FMF je na osnovu člana 7. Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 47/08 i 101/16 - u daljem tekstu: Zakon o internoj reviziji), obavezna izraditi konsolidovani izvještaj interne revizije i dostaviti ga federalnom ministru finansija do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu, koji izvještaj dostavlja Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje i usvajanje.

Svrha Konsolidovanog izvještaja je da informira Vladu Federacije BiH i javnost o ostvarenom stepenu razvoja i unapređenja javnih internih finansijskih kontrola u odnosu na raniji period, kao i stepenu usaglašenosti zakonodavstva Federacije BiH sa pravnom stečevinom Evropske unije vezano za oblast interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole.

Također, Konsolidovani izvještaj sadrži pregled i drugih podataka iz godišnjih izvještaja o radu interne revizije (opća ocjena sistema FUK, aktivnosti na realizaciji preporuka, slučajevi kršenja propisa), te aktivnosti CHJ FMF, njena saznanja, preporuke za poboljšanje rada i planove za budući razvoj interne revizije u javnom sektoru.

U Konsolidovanom izvještaju za 2023. godinu dat je i pregled uspostavljanja i trenutnog stepena razvoja sistema interne revizije, kao i informacija o realizaciji Zaključka Vlade Federacije BiH broj: 800/2023 od 14.06.2023. godine koji je usvojen uz konsolidovani izvještaj za 2022. godinu.

Uvidom u dostavljene izvještaje, kao i u komunikaciji sa zaposlenima u javnom sektoru u Federaciji, evidentno je da razvoj internih finansijskih kontrola u praksi i dalje nije na očekivanom nivou, niti je funkcija interne revizije prihvaćena, o čemu se govori u nastavku ovog izvještaja.

2.3. Osnov za izradu godišnjeg konsolidovanog izvještaja za internu reviziju u javnom sektoru

Interna revizija dio je sistema internih finansijskih kontrola koji se u javnom sektoru u BiH razvija u skladu sa standardima i dobrom praksom zemalja Evropske unije.

Prema „IIA modelu tri linije“⁴ koji na jednostavan i efektivan način poboljšava sistem upravljanja rizikom u organizaciji, treću liniju predstavlja nezavisno uvjeravanje - interna revizija koja rukovodstvu osigurava značajno uvjeravanje u vezi efektivnosti procesa upravljanja, upravljanja rizikom i internih kontrola, uključujući i način na koji prva i druga linija odbrane ostvaruju ciljeve upravljanja rizikom i funkcioniranja internih kontrola.

⁴ <https://www.theiia.org/globalassets/documents/resources/the-iias-three-lines-model-an-update-of-the-three-lines-of-defense-july-2020/three-lines-model-updated-croatian.pdf>

Interna revizija svoje uvjeravanje zasniva na visokom nivou nezavisnosti i objektivnosti koji nije moguć u funkcijama drugih linija odbrane.

Osnov za sačinjavanje konsolidovanog izvještaj o radu interne revizije predstavljaju godišnji izvještaji interne revizije koji se dostavljaju na propisanim obrascima GI IR, najkasnije 60 dana po završetku izvještajne godine. CHJ FMF analizira podatke iz dostavljenih godišnjih izvještaja i na osnovu istih, u skladu sa članom 7. Zakona o internoj reviziji, sačinjava konsolidovani izvještaj o radu interne revizije. Prema odredbama člana 18. Zakona o internoj reviziji, rukovodilac jedinice za internu reviziju izrađuje godišnji izvještaj interne revizije koji obavezno sadrži izdate revizorske izvještaje i informacije o ostalim aktivnostima koje su završene ili su u toku na dan 31. decembra prethodne godine, najkasnije u roku od 60 dana po završetku godine. Godišnji izvještaj obavezno sadrži informacije o realiziranim aktivnostima interne revizije predviđenim godišnjim planom interne revizije, pregled osnovnih zaključaka iz svih internih revizija izvršenih u toku godine i mišljenje o revidiranom procesu, opće ocjene sistema finansijskog upravljanja i kontrole, slučajeve kršenja propisa, te slučajeve koji su prosljeđeni u toku godine tužilaštvu. Kopija izvještaja dostavlja se rukovodiocu organizacije i CHJ FMF.

Godišnji izvještaj o radu interne revizije za 2023. obveznici su bili dužni dostaviti na propisanim obrascima Godišnji izvještaj interne revizije – opći podaci OB 11a i Godišnji izvještaj interne revizije – statistika OB 11b GI IR (prilozi 14 i 15 nove Metodologije rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine).⁵ Informacije za Konsolidovani izvještaj interne revizije za 2023. godinu većina obveznika je dostavila na navedenim obrascima putem pošte, kao i elektronskim putem (aplikacija PIFC – modul IR u skladu sa korisničkim uputstvom i koristeći se prethodno dodijeljenim pristupnim podacima).

U organizacijama u kojima još uvijek nije imenovan rukovodilac jedinice za internu reviziju, godišnje izvještaje su sačinjavali zaposleni interni revizori i dostavili CHJ FMF, međutim moramo napomenuti da jedinice koje nemaju popunjene pozicije rukovodioca jedinice i internih revizora ne funkcioniraju u skladu sa regulatornim zahtjevima, niti su u skladu sa važećim propisima i standardima za internu reviziju. Za obavljanje poslova drugog radnog mjesta potrebno je imati odgovarajuće ovlaštenje, međutim praksa je pokazala da postoje organizacije koje u jedinicama niti imaju zaposlenog rukovodioca jedinice za internu reviziju, niti su internom revizoru dodijelili ovlaštenje za obavljanje poslova tog radnog mjesta, što za posljedicu ima nesačinjavanje strateških i godišnjih planova, kao i nedostavljanje godišnjih izvještaja. S tim u vezi, CHJ FMF podsjeća na Zaključak Vlade⁶ da je potrebno popuniti jedinice za internu reviziju sa najmanje dva izvršioca. Iznimno, u međuvremenu do realizacije zapošljavanja i popunjavanja drugih pozicija, internim revizorima se mogu dodijeliti ovlaštenja za izradu i potpisivanje akata koji su im neophodni za neometano obavljanje poslova interne revizije (u skladu sa važećim propisima kojima je uređeno davanje ovlaštenja u organizaciji, odnosno na način kako je uređena dodjela ovlaštenja važećom regulativom).

---

⁵ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/23

⁶ Zaključak Vlade broj: 1592/2021 od 21.10.2021. godine o dopuni Zaključka V. broj: 1339/2020 od 01.10.2020. godine

3. ORGANIZACIJSKA USPOSTAVA I KAPACITETI INTERNE REVIZIJE KOD OBVEZNIKA USPOSTAVE FUNKCIJE INTERNE REVIZIJE

3.1. Organizacijska uspostava interne revizije

Interna revizija se uspostavlja na najvišem organizacionom nivou, kako bi organizacijski i funkcionalno bila nezavisna i direktno odgovorna rukovodiocu organizacije. Organizaciona nezavisnost se osigurava uspostavom jedinice za internu reviziju kao osnovne organizacione jedinice, dok se funkcionalna nezavisnost interne revizije ostvaruje njezinom nezavisnošću u planiranju rada, obavljanju interne revizije i izvještavanju.⁷

Zakon o internoj reviziji obavezujući je za sve organizacije u javnom sektoru⁸ utvrđene u članu 2. ovog zakona i koje su dužne da funkciju interne revizije uspostave u skladu sa važećom regulativom za ovu oblast, te poštujući i druge propise relevantne za njihov rad. Zakon o internoj reviziji, kao *lex specialis*, kroz svoje odredbe i odredbe pratećih podzakonskih i metodoloških akata nastoji popuniti postojeće pravne praznine kod obavljanja funkcije interne revizije u javnom sektoru u Federaciji u cilju unapređenja njene kvalitete.

Obveznici primjene Zakona o internoj reviziji dužni su uspostaviti jedinicu interne revizije koja će vršiti funkciju interne revizije u skladu sa važećom regulativom za ovu oblast, ažurirati svoje pravilnike o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, te iste, prije usvajanja, dostaviti na mišljenje Federalnom ministarstvu finansija, odnosno CHJ FMF. Pored navedenog, rukovodioci odjela interne revizije i interni revizori su u obavezi da ispunjavaju uslove utvrđene Pravilnikom o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 95/15, 48/17 i 31/22). Moramo napomenuti da se ne može dati pozitivno mišljenje odjelima za internu reviziju/jedinicama u kojima nisu predviđena radna mjesta rukovodioca i više izvršilaca internih revizora (najmanje dva), niti za pozicije stručnih saradnika u internoj reviziji. Naime, važeći Zakon o internoj reviziji predviđa isključivo pozicije rukovodioca jedinice za internu reviziju i internih revizora, koji će obavljati poslove propisane u čl. 14, 15. i 16. Zakona o internoj reviziji i koji ispunjavaju posebne uslove. Također, obavljanje interne revizije od strane jednog internog revizora nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji, niti sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije (Standard 2340 - Nadzor angažmana koji glasi: „*angažmani moraju biti nadzirani na odgovarajući način kako bi se osiguralo postizanje ciljeva, te osigurala kvaliteta i razvoj osoblja.*“).

3.2. Djelokrug interne revizije

Djelokrug interne revizije, u skladu sa članom 3. Zakona o internoj reviziji, tiče se procjene adekvatnosti i efikasnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrole, u smislu:

- 1) identifikacije rizika, ocjene rizika i upravljanja rizikom od strane uprave organizacije,
- 2) ispunjavanja zadataka i postizanja definisanih ciljeva organizacije,

⁷ Član 5a. Zakona o internoj reviziji

⁸ Obaveza primjene se odnosi i na javna preduzeća i druge organizacije javnog sektora jer su izmjenama i dopunama Zakona o internoj reviziji iz 2016. godine obuhvaćena i sva pravna lica u kojima Federacija, kanton ili općine imaju većinski udjel.

- 3) ekonomične, efikasne i djelotvorne upotrebe resursa,
- 4) usklađenosti sa uspostavljenim politikama, procedurama, zakonima i regulativama,
- 5) čuvanja sredstava organizacije od gubitaka kao rezultata svih vidova nepravilnosti i integriteta i vjerodostojnosti informacija, računa i podataka, uključujući procese internog i eksternog izvještavanja.

Funkcija interne revizije zasniva se na načelima nezavisnosti i objektivnosti, kompetentnosti i dužne profesionalne pažnje, te integriteta i povjerljivosti (član 5. Zakona o internoj reviziji), te se vrši u skladu sa:

- 1) Metodologijom i uputstvima o internoj reviziji u javnom sektoru, koje donosi Federalno ministarstvo finansija,
- 2) Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije,
- 3) Kodeksom profesionalne etike za internu reviziju i
- 4) Poveljom interne revizije.

Interni revizori su dužni da u svom radu primjenjuju sve važeće propise i metodološke dokumente za ovu oblast, kao i druge važeće propise kojima se uređuju pojedine oblasti revidiranja. Zakon o internoj reviziji i prateći podzakonski akti ne isključuju primjenu Zakona o javnim preduzećima⁹ i drugih važećih propisa koji uređuju rad interne revizije u organizacijama javnog sektora, nego je Zakon o internoj reviziji *lex specialis* za oblast interne revizije u javnom sektoru i razrađuje i dopunjava praksu obavljanja funkcije interne revizije (putem metodologije rada interne revizije, povelje, pravilnika o internoj reviziji, itd.). To potvrđuje i član 4. stav (3) Pravilnika o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 49/20) koji glasi: *“Izuzetno, pravna lica u kojima Federacija, kantoni ili općine imaju većinski udjel, a koja imaju status javnih preduzeća, internu reviziju uspostavljaju i u skladu sa propisima kojima se uređuje uspostavljanje interne revizije u javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine.”*

3.3. Uspostavljanje interne revizije i kapaciteti jedinica interne revizije

Članom 9. stav (1) Zakona o internoj reviziji, utvrđeni su kriteriji za određivanje obveznika uspostavljanja i načina uspostavljanja funkcije interne revizije koji se određuju na osnovu:

- a) nivoa organizacione klasifikacije za budžet i budžetske korisnike Federacije,
- b) iznosa usvojenog budžeta,
- c) broja zaposlenih,
- d) kompleksnosti transakcija i
- e) stepena rizika.

U nastavku slijede tabelarni prikazi trenutnog stanja uspostave interne revizije izrađeni na osnovu raspoloživih podataka dostavljenih CHJ FMF u prošloj godini (na dan 31.12.2023. godine):¹⁰

---

⁹Praksa je ukazala na određene nedorečenosti u Zakonu o JP i da postoji potreba za usklađivanjem u ovoj oblasti, stoga je CHJ FMF još 2020. godine uputila Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije prijedlog izmjena ovog zakona.

¹⁰ Iz godišnjih izvještaja IR za 2023. godinu

Tabela 1. Pregled stanja uspostave interne revizije kod budžetskih korisnika - obveznika uspostave na federalnom nivou:¹¹

R/ Br	Obveznik uspostave jedinice interne revizije	Formirana jedinica interne revizije (DA/NE)	Organizaciono pozicioniranje interne revizije u organizaciji	Broj sistematizovanih/zaposlenih internih revizora
1.	Parlament Federacije	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
2.	Generalni sekretarijat Vlade Federacije	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
3.	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
4.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
5.	Federalna uprava policije	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
6.	Federalno ministarstvo pravde	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
7.	Federalno ministarstvo finansija	DA	Jedinica za internu reviziju	4/3
8.	Porezna uprava Federacije	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
9.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
10.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
11.	Federalno ministarstvo zdravstva	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
12.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
13.	Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
14.	Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
15.	Federalna uprava civilne zaštite	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
16.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
17.	Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje	DA	Jedinica za internu reviziju	7/7

¹¹ Prema Pravilniku o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 49/20).

Osim obveznika iz Pravilnika, uspostavu jedinice za internu reviziju predvidjeli su i Federalno ministarstvo prostornog uređenja (dato mišljenje u maju 2023.) i Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta (mišljenje dato u martu 2024.).

18.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	DA	Jedinica za internu reviziju	4/2
19.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
	UKUPNO:			74/37

Tabela 2. Pregled stanja uspostave interne revizije kod obveznika na kantonalnom nivou:

R/ br.	Obveznik uspostave jedinice interne revizije	Formirana jedinica interne revizije (DA/NE)	Organizaciono pozicioniranje interne revizije u organizaciji	Broj sistematizovanih/zaposlenih internih revizora
1.	Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	4/4
2.	Ministarstvo finansija Bosansko-podrinjskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/0 ¹²
3.	Ministarstvo finansija Srednjobosanskog kantona Travnik	DA	Jedinica za internu reviziju	5/4
4.	Ministarstvo finansija Zeničko-dobojskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
5.	Ministarstvo finansija Županije Posavske	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
6.	Ministarstvo finansija Hercegovačko-neretvanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	4/0 ¹³
7.	Ministarstvo finansija Zapadnohercegovačkog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	4/0
8.	Ministarstvo finansija Unsko-sanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	7/1
9.	Ministarstvo finansija Kantona 10 Livno	DA	Jedinica za internu reviziju	3/0
10.	Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	4/4
	UKUPNO:			41/16

Tabela 3. Pregled stanja uspostave interne revizije u vanbudžetskim fondovima:

R/ br.	Obveznik uspostave jedinice interne revizije	Formirana jedinica interne revizije (DA/NE)	Organizaciono pozicioniranje interne revizije u organizaciji	Broj sistematizovanih/zaposlenih internih revizora
1.	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije BiH	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
2.	Federalni zavod za zapošljavanje	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
3.	Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2

¹² Zaposlen interni revizor 05.03.2024. godine

¹³ Zaposlen rukovodilac jedinice za internu reviziju 14.02.2024. godine

4.	JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/0
5.	Zavod zdravstvenog osiguranja Posavskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
6.	Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	4/4
7.	JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
8.	Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
9.	JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/2
10.	Zavod zdravstvenog osiguranja Bosansko-podrinjskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
11.	Zavod zdravstvenog osiguranja Srednjobosanskog kantona	NE	Interni revizor	1/1
12.	Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/2
13.	Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/3
14.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
15.	Zavod za zdravstveno osiguranje Zapadnohercegovačkog kantona	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
16.	Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
17.	JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	3/3
18.	Zavod za zdravstveno osiguranje Kantona 10 Livno	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
	UKUPNO:			47/31

Tabela 4. Pregled stanja uspostave interne revizije u gradovima i općinama:

R/ br.	Obveznik uspostave jedinice interne revizije	Formirana jedinica interne revizije (DA/NE)	Organizaciono pozicioniranje interne revizije u organizaciji	Broj sistematizovanih/ zaposlenih internih revizora
1.	Banovići	NE	-	0
2.	Bihać	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
3.	Cazin	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
4.	Centar	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1

5.	Čapljina	NE	Interni revizor	2/2
6.	Goražde	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
7.	Gračanica	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
8.	Gradačac	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
9.	Hadžići	DA	Jedinica za internu reviziju	2/0
10.	Ilidža	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
11.	Ilijaš	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
12.	Jablanica	NE	-	0
13.	Jajce	NE	-	0
14.	Kakanj	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
15.	Konjic	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
16.	Livno	DA	Jedinica za internu reviziju	3/0
17.	Lukavac	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
18.	Ljubuški	NE	-	0
19.	Mostar	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
20.	Novi Grad	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
21.	Novo Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
22.	Prozor-Rama	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
23.	Sanski Most	DA	Jedinica za internu reviziju	3/0
24.	Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
25.	Srebrenik	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
26.	Stari Grad	DA	Jedinica za internu reviziju ¹⁴	3/1

¹⁴ Dato pozitivno mišljenje u decembru 2023. godine

27.	Široki Brijeg	NE	-	0
28.	Tešanj	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
29.	Tomislavgrad	NE	Interni revizor	1/1
30.	Travnik	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
31.	Trnovo	NE	Interni revizor	1/1
32.	Tuzla	DA	Jedinica za internu reviziju	4/1
33.	Velika Kladuša	NE	-	0
34.	Visoko	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
35.	Vitez	NE	Interni revizor	1/0
36.	Vogošća	NE	Interni revizor	1/1
37.	Zavidovići	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
38.	Zenica	DA	Jedinica za internu reviziju	1/1
39.	Živinice	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
	UKUPNO:			84/33

Tabela 5. Pregled trenutnog stanja uspostave interne revizije kod pravnih lica u kojima Federacija BiH/kantoni/općine imaju većinski vlasnički udio:

R/ br.	Obveznici uspostave jedinice interne revizije	Formirana jedinica interne revizije (DA/NE)	Organizaciono pozicioniranje interne revizije u organizaciji	Broj sistematizovanih/zaposlenih internih revizora
1.	Agencija za vodno područje rijeke Save	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
2.	BH Telecom d.d. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	8/4
3.	Ceste d.d. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	3/1
4.	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom Federacije BiH	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
5.	Fond za zaštitu okoliša	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1

6.	Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	3/2
7.	JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	8/7
8.	JP „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	4/2
9.	JP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Zenica	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
10.	JP „Vodovod“ d.o.o. Bihać	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
11.	JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	3/2
12.	JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	4/2
13.	JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
14.	JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
15.	JP Lutrija BiH d.o.o.	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
16.	JP Međunarodni aerodrom "Sarajevo" d.o.o.	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
17.	JP Međunarodni aerodrom "Tuzla" d.o.o.	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
18.	JP Televizija Kantona Sarajevo d.o.o.	NE	Interni revizor	1/0
19.	JP Željeznice Federacije BiH d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	3/2
20.	JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo	NE	-	0
21.	KJKP „Park“ d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
22.	KJKP „Rad“ d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
23.	KJKP „Pokop“ d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
24.	KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	3/2
25.	KJKP "Gradski saobraćaj" d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	3/1
26.	KJKP „Sarajevogas“ d.o.o. Sarajevo	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
27.	Operator Terminali Federacije d.o.o	DA	Ured za internu reviziju	3/2

28.	Sveučilišna klinička bolnica Mostar	DA	Ured za internu reviziju	4/4
29.	ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	DA	Odjel za internu reviziju	2/2
30.	ŠPD „Unsko-sanske šume“ d.o.o.	DA	Odjel za internu reviziju	3/3
31.	KJKP Toplane Sarajevo d.o.o.	NE	Interni revizor	1/1
32.	UKC Tuzla	DA	Služba za internu reviziju	3/1
33.	Univerzitet u Sarajevu	DA	Odjel za internu reviziju	4/1
34.	Univerzitet u Tuzli	NE	Ured internog revizora	1/1
35.	Hrvatska bolnica „Dr fra Mato Nikolić“ Nova Bila	DA	Služba interne revizije	3/1
36.	JP „Grijanje“ d.o.o. Zenica	DA	Odjel za internu reviziju	2/1
37.	JU Kantonalna bolnica Zenica	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
38.	UNIS Group d.o.o.	DA	Jedinica za internu reviziju	3/1
39.	JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	DA	Jedinica za internu reviziju	3/2
40.	JZU Dom zdravlja Gračanica	DA	Jedinica za internu reviziju	2/1
41.	JP „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	DA	Odjel interne revizije	3/2
42.	JP „Olimpijski bazen Otoka“ d.o.o. Sarajevo	NE	Interni revizor	1/1
	UKUPNO:			115/70

4. STANJE SISTEMA INTERNE REVIZIJE ZA 2023. GODINU

4.1. Stanje uspostave interne revizije kod obveznika

Godišnje izvještaje o radu interne revizije za 2023. godinu dostavilo je ukupno 103 organizacije, u skladu sa odredbama člana 18. st. (1), (2) i (3), a u vezi sa članom 7. Zakona o internoj reviziji:

Na nivou Federacije BiH, od 19 obveznika utvrđenih u Pravilniku o kriterijima, izvještaje je dostavilo 18 obveznika¹⁵:

1. Parlament Federacije
2. Generalni sekretarijat Vlade Federacije
3. Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine
4. Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova
5. Federalna uprava policije
6. Federalno ministarstvo finansija
7. Federalno ministarstvo pravde
8. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
9. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija
10. Federalno ministarstvo zdravstva
11. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
12. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine i Sudska policija Federacije Bosne i Hercegovine
13. Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno- oslobodilačkog rata
14. Federalna uprava civilne zaštite
15. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
16. Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje
17. Federalno ministarstvo kulture i sporta
18. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica.

Od deset kantonalnih ministarstva finansija u Federaciji BiH - obveznika uspostave interne revizije, izvještaje je dostavilo njih šest:

1. Ministarstvo finansija Srednjobosanskog kantona Travnik
2. Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona
3. Ministarstvo finansija Zeničko-dobojskog kantona
4. Ministarstvo finansija Županije Posavske
5. Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo
6. Ministarstvo finansija Unsko-sanskog kantona.

Ukupno 39 jedinica lokalne samouprave u Federaciji BiH su obveznici uspostave, a njih 24 su dostavili svoje godišnje izvještaje o radu:

1. Grad Cazin
2. Grad Konjic
3. Grad Mostar
4. Grad Sarajevo
5. Grad Tuzla
6. Grad Zenica

¹⁵ Porezna uprava Federacije nije dostavila GI IR za 2023. godinu.

7. Grad Čapljina
8. Grad Gračanica
9. Grad Gradačac
10. Grad Lukavac
11. Grad Srebrenik
12. Grad Visoko
13. Grad Živinice
14. Općina Centar Sarajevo
15. Općina Ilidža
16. Općina Ilijaš
17. Općina Kakanj
18. Općina Novi Grad
19. Općina Novo Sarajevo
20. Općina Prozor-Rama
21. Općina Stari Grad
22. Općina Tešanj
23. Općina Travnik
24. Općina Trnovo.

Ukupno 18 vanbudžetskih organizacija u Federaciji BiH su obveznici uspostave jedinice za internu reviziju, a njih 16 je dostavilo svoje godišnje izvještaje interne revizije:

1. Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije BiH
2. Federalni zavod za zapošljavanje
3. Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona
4. JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona
5. Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona
6. JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona
7. Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona
8. Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona
9. Zavod zdravstvenog osiguranja Srednjobosanskog kantona
10. Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona
11. Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona
12. Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo
13. Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo
14. Zavod zdravstvenog osiguranja Županija Posavska
15. Zavod zdravstvenog osiguranja Bosansko-podrinjski kanton
16. Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona 10 Livno.

Pravna lica u kojima Federacija BiH/kantoni/općine imaju većinski vlasnički udio dostavila su 39 izvještaja:

1. Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH
2. Sveučilišna klinička bolnica Mostar
3. Univerzitetski klinički centar Tuzla
4. JP „Vodovod“ d.o.o. Bihać
5. JP „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar
6. Hrvatska pošta d.o.o. Mostar
7. ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres
8. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar
9. KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo
10. JP Željeznice Federacije BiH

11. KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo
12. KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo
13. JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar (Eronet)
14. KJKP „Pokop“ d.o.o. Sarajevo
15. JP Lutrija Bosne i Hercegovine d.o.o.
16. KJKP „Park“ d.o.o. Sarajevo
17. JP Međunarodni aerodrom „Sarajevo“ d.o.o.
18. Univerzitet u Sarajevu
19. BH Telecom d.d. Sarajevo
20. JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo
21. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH
22. Agencija za vodno područje rijeke Save
23. JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Mostar
24. Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo
25. JP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Zenica
26. KJKP Toplane Sarajevo d.o.o.
27. Operator Terminali Federacije d.o.o. Sarajevo
28. JP „Međunarodni aerodrom Tuzla“ d.o.o. Živinice
29. Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila
30. JP „Grijanje“ d.o.o. Zenica
31. Dioničko društvo „Ceste“ Mostar
32. JU Univerzitet u Tuzli
33. JZU Dom zdravlja Gračanica
34. JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo
35. KJKP „Rad“ d.o.o.
36. Unis Group d.o.o.
37. ŠPD „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa
38. JU Kantonalna bolnica Zenica
39. JP „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj

Iz podataka kojima raspolaže CHJ FMF na dan 31.12.2023. godine i 103 dostavljena godišnja izvještaja interne revizije, utvrđeno je sljedeće:

- Od 19 obveznika uspostave interne revizije na federalnom nivou (ministarstava i organa javne uprave, uključujući i Zavod za PIO), svih 19 ima sistematizovanu jedinicu za internu reviziju u skladu sa propisima za ovu oblast. U 12 jedinica zaposleno je više od jednog internog revizora, ali sve jedinice sa nepopunjenim pozicijama rukovodioca i internih revizora nisu u skladu sa propisanim standardima. U federalnim ministarstvima, upravama i Zavodu za PIO na kraju 2023. godine bilo je **zaposleno 37 internih revizora** i nije došlo do povećanja broja zaposlenih u jedinicama za internu reviziju u odnosu na prošlu godinu.
- Kod svih deset kantonalnih ministarstava finansija - obveznika na kantonalnom nivou, sistematizovana je jedinica za internu reviziju, a u 2023. godini internu reviziju u kantonalnim ministarstvima obavljalo je **ukupno 16 internih revizora** (povećanje za jednog u odnosu na prošli izvještajni period). U četiri od deset kantonalnih ministarstava finansija na dan 31.12. 2023. godine nije bio zaposlen niti jedan interni revizor, što znači da, osim tih ministarstava, funkcija interne revizije ne postoji ni kod ostalih budžetskih korisnika u tim kantonima (za koje je

nadležna zajednička jedinica za internu reviziju kantonalnog ministarstva finansija).¹⁶

- U prethodnoj godini broj zaposlenih **internih revizora u vanbudžetskim fondovima povećan je za dva, pa je zaposlen ukupno 31** interni revizor u 18 vanbudžetskih fondova – obveznika uspostave interne revizije.
- Broj obveznika uspostave interne revizije u općinama i gradovima u Federaciji je 39, a prema posljednjim podacima u općinama i gradovima u Federaciji sistematizovano je 30 jedinica (četiri nove). Šest JLS nema internu reviziju ni u jednom obliku (Banovići, Jablanica, Jajce, Ljubuški, Široki Brijeg i Velika Kladuša). Ukupno je **zaposleno 33 internih revizora** (tri više u odnosu na 2022. godinu). Popunjenost je i dalje ispodprosječna (uglavnom radi po jedan interni revizor) i to umnogome otežava obavljanje ove funkcije.
- Na osnovu dostavljenih izvještaja i datih podataka od pravnih lica u kojima Federacija BiH/kantoni/općine imaju većinski vlasnički udio, kao i podataka kojima raspolaže CHJ FMF, sačinjena je tabela broj 5. iz koje je evidentno da je u 37 organizacija sistematizovana jedinica za internu reviziju/odjel za internu reviziju, a u još tri organizacije je sistematizovan i zaposlen po jedan interni revizor. Ukupan **broj zaposlenih internih revizora u ovim pravnim licima je 70.**

Prema posljednjim podacima, od 86 obveznika uspostave jedinice za internu reviziju propisanih Pravilnikom o kriterijima, njih 74 ima sistematizovanu jedinicu interne revizije, međutim, od tog broja, u 45 radi jedan ili nijedan revizor. **Jedinica u kojoj je zaposlen samo jedan interni revizor nije u skladu sa međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije.** Kod pomenutih obveznika iz Pravilnika o kriterijima je zaposleno ukupno 117 internih revizora (osam više u odnosu na prethodnu godinu), a prema podacima iz dostavljenih godišnjih izvještaja interne revizije u javnim preduzećima/privrednim društvima i dr. organizacijama i ukupnoj evidenciji CHJ FMF, kod njih je zaposleno još 70 internih revizora. Dakle, broj zaposlenih internih revizora u javnom sektoru dobijen na osnovu podataka iz dostavljenih godišnjih izvještaja i evidencije CHJ FMF je 187 i veći je za 17 u odnosu na broj u 2022. godini.

Stepen uspostave interne revizije kod organizacija obveznika i dalje nije adekvatan (sistematizovana jedinica kod 86% obveznika), a u samo 29 jedinica rade dva i više internih revizora (samo 34% jedinica ispunjava minimalne zahtjeve po pitanju broja zaposlenih i usklađenosti sa standardima). U 126 organizacija ukupno je sistematizovano 111 jedinica, a u još sedam organizacija sistematizovan je i zaposlen jedan interni revizor.

U 2023. godini došlo je do povećanja broja internih revizora, prije svega zbog aktivnosti Jedinice za budžetski nadzor, međutim primjetan je i trend odlaska internih revizora na druge pozicije, najčešće u istoj organizaciji, ali i u druge organizacije koje im nude bolje uslove rada. Također, u 2023. godini zabilježeni su i slučajevi pokretanja disciplinskih postupaka protiv rukovodilaca jedinica za internu reviziju i internih revizora, od kojih su pojedini još uvijek u proceduri. S tim u vezi, u 2024. godini planirano je donošenje smjernica za provjeru kvalitete, a u međuvremenu CHJ FMF daje mišljenja o premještanju i otpuštanju i upućujemo na mirno rješavanje nesporazuma i neslaganja. Interne revizore savjetujemo da u svom radu dosljedno primjenjuju sve propise i metodološke akte za ovu

---

¹⁶ U 2024. godini zaposleni jedan interni revizor i jedan rukovodilac jedinice za internu reviziju u Ministarstvu finansija Bosansko-podrinjskog kantona i Ministarstvu finansija Hercegovačko-neretvanskog kantona.

oblast, kako bi se eventualni prigovori na njihov rad sveli na najmanju moguću mjeru. Npr. interni revizori su izvijestili da pojedini rukovodioci obveznika uspostave interne revizije sugeriraju izmjenu sadržaja obrasca OB-1a Povelja interne revizije, koja je sastavni dio Metodologije rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 20/23), međutim podsjećamo da izmjene objavljenih propisa nisu dozvoljene jer se radi o propisanom aktu koji je objavljen u Službenim novinama Federacije BiH, a kojim se uređuju sva bitna pitanja u vezi interne revizije u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH.

4.2. Analiza dostavljenih obrazaca GI IR 11a

Obveznici iz Pravilnika o kriterijima SN 49/20	Fed. ministarstva i organi javne uprave i PIO	Kantonalna ministarstva finansija	Vanbudžetski fondovi	Općine i gradovi	Ukupno	Pravna lica koja su dostavila GI IR za 2023.
	19 obveznika	10 obveznika	18 obveznika	39 obveznika	86 obveznika	
Dostavljeni izvještaji	18 izvještaja	6 izvještaja	16 izvještaja	24 izvještaja	64 izvještaja	39 izvještaja
1. PODACI O JEDINICI ZA INTERNU REVIZIJU I INTERNIM REVIZORIMA						
Sistematizovana jedinica za internu reviziju	19	10	17	30	76	37
Jedinica za internu reviziju direktno i isključivo je odgovorna rukovodiocu organizacije	19	10	17	21	67	18
Imenovan je rukovodilac jedinice za internu reviziju	13	4	13	13	43	17
Interni revizori obavljaju isključivo poslove interne revizije	17	5	12	22	56	34
Interni revizori imaju potpuno, slobodno i neograničeno pravo pristupa: cjelokupnoj dokumentaciji, podacima i informacijama na svim nosiocima podataka,	16	5	14	24	59	37

rukovodiocu organizacije, osoblju i materijalnoj imovini						
Internim revizorima je omogućena edukacija u izvještajnoj godini	16	6	15	22	59	33
2. PRIMJENA STANDARDA I METODOLOGIJE RADA INTERNE REVIZIJE						
Ima li jedinica za internu reviziju pravilnik o internoj reviziji i operativne upute iz člana 14. stav (1) Zakona o internoj reviziji	17	6	16	23	62	35
Interni revizori u obavljanju pojedinačne revizije provode procese koji su navedeni u članu 13. Zakona?	18	5	15	23	61	35
Da li su konačni revizorski izvještaji dostavljeni rukovodiocu korisnika?	15	6	16	21	58	33
Za date preporuke u revizorskim izvještajima jedinica za internu reviziju /interni revizor ima organiziranu bazu podataka za praćenje implementacij e/statusa preporuka?	14	6	16	20	56	30

Da li postoje neprovedene preporuke za koje je istekao rok provođenja (razlozi neprovođenja preporuka)?	10	5	6	12	33	19
3. INFORMACIJE O STATUSU IMPLEMENTACIJE PREPORUKA SADRŽANIH U IZVJEŠTAJIMA INTERNE REVIZIJE						
Da li postoje značajnije aktivnosti koje je poduzeo rukovodilac korisnika s ciljem provedbe značajnijih preporuka iz revizorskih izvještaja?	10	3	9	9	31	20
Da li je opća procjena sistema finansijskog upravljanja i kontrola za područja za koja su tokom godine obavljene interne revizije zadovoljavajuća?	7	0	7	1	15	12
Da li je bilo slučajeva kršenja propisa koji su utvrđeni tokom obavljanja revizija:	7	6	7	11	31	8
SLUČAJEVI PROSLIJEDE NI TOKOM GODINE TUŽILAŠTVU:	1	2	0	1	4	0

Na osnovu informacija sadržanih u dostavljenim godišnjim izvještajima interne revizije i informacija kojima raspolaže CHJ FMF, na primjeru federalnih obveznika se iz prezentiranih podataka može izvjestiti o sljedećem:

Kod svih 19 obveznika sistematizovana je jedinica za internu reviziju, direktno odgovorna rukovodiocu organizacije. Međutim, njih šest nema rukovodioca jedinice za internu

reviziju, a u dvije nema internih revizora i samim tim ovih osam jedinica nisu uspostavljene u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i pratećom regulativom.

U 17 organizacija (prema izvještajima) interni revizori obavljaju isključivo poslove interne revizije, u njih 16 imaju slobodan pristup cjelokupnoj dokumentaciji, podacima i informacijama na svim nosiocima podataka, rukovodiocu organizacije, osoblju i materijalnoj imovini, kao i mogućnost za edukaciju.

Vezano za pitanja o primjeni standarda i metodologije rada interne revizije, u 17 organizacija imaju pravilnik o radu, u 18 organizacija se provode pojedinačne revizije prema članu 13. Zakona o internoj reviziji, u 15 su se konačni izvještaji dostavili rukovodiocu organizacije. Interni revizori u 14 organizacija imaju bazu podataka, te izvještavaju da u deset organizacija ima neprovedenih preporuka kojima je istekao rok za realizaciju.

Kao razlozi za neprovođenje preporuka navode se: neizmijenjeni interni akti, nepopunjena mjesta u sistematizaciji, nedostatak finansijskih sredstava, prevelik obim posla u obavljanju redovnih zadataka, nezainteresovanost predstavnika jedinice zbog nedovoljno razvijene svijesti o važnosti realizacije preporuka, a jedan obveznik je naveo i da Upitnik o izjašnjenju budžetskih korisnika vezano za provođenje datih preporuka u slučajevima neprovođenja ili nema obrazloženja ili se navede da su nadležne osobe za realizaciju preporuka postupile po istom, ali se u okviru naknadnog pregleda utvrdi da ti navodi nisu tačni.

Kod 10 od 18, rukovodilac je poduzeo značajnije aktivnosti s ciljem realizacije preporuka poput: organizovanja tematskih (zajedničkih) kolegija ministarstva na kojima se razgovaralo o planu provođenja preporuka, rukovodilac je upoznao sve rukovodioce sektora sa datim izvještajima, formirane radne grupe za izradu internih akata, sekretar ministarstva je zadužen da zajedno sa JIR prati realizaciju prihvaćenih preporuka, unaprijeđen je program za izdavanje uvjerenja iz matične evidencije.

Opća procjena sistema finansijskog upravljanja i kontrola za područja za koja su tokom godine obavljene interne revizije bila je zadovoljavajuća u sedam organizacija na federalnom nivou.

Slučajevi kršenja propisa zabilježeni su u sedam organizacija, a iz jedne je slučaj proslijeđen tužilaštvu.

Nezadovoljavajućih - negativnih mišljenja o sistemu internih kontrola u revidiranom području bilo je u sedam organizacijama na federalnom nivou što govori da je visok neprihvatljiv nivo rezidualnog rizika prema kojem postoji značajna mogućnost da se organizacioni ili poslovni ciljevi neće ostvariti u okviru prihvaćenih standarda i parametara poslovne uspješnosti. Dato mišljenje je bazirano na nalazima koji ukazuju na to da interne kontrole nisu adekvatne, primijenjene ili efektivne i da ne pružaju razumno uvjerenje da se rizicima upravlja i da će ciljevi biti ostvareni.

4.3. Analiza provedenih revizija u 2023. godini

Na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja i datih informacija o aktivnostima interne revizije i obavljenim internim revizijama, izvršena je analiza podataka u pogledu broja

obavljenih revizija, područja koja su revidirana, najznačajnijih nalaza i preporuka, te statusa provođenja preporuka, kako slijedi:

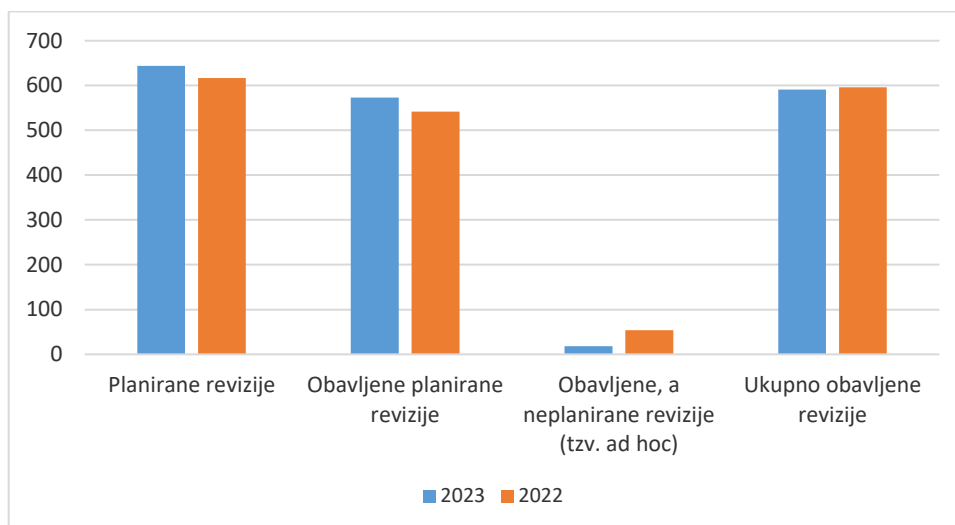
Interni revizori u javnom sektoru u Federaciji su u 2023. godini **planirali 644, a obavili ukupno 591 reviziju (92%)**. U odnosu na 2022. godinu, broj ukupno urađenih revizija je manji za 5, odnosno 4%. Broj obavljenih neplaniranih (ad hoc) revizija u 2023. godini je 18, znatno manji u odnosu na prošlogodišnjih 54 i ove revizije čine oko 3% ukupnog broja obavljenih revizija.

Organizacije u kojima Federacija BiH/kantoni/općine imaju većinski vlasnički udio (javna preduzeća i drugi) dostavile su 39 godišnjih izvještaja interne revizije za 2023. godinu prema kojima su interni revizori **obavili 255 internih revizija (u odnosu na prošlogodišnjih 265) i dali 593 preporuke**.

Kao razlozi za neprovođenje planiranih revizija navode se: smanjen broj izvršilaca u jedinici za internu reviziju zbog penzionisanja ili prelaska na drugo radno mjesto u organizaciji, uključenost internog revizora (kroz konsultantske aktivnosti) na uspostavljanju procesa procjene rizika u organizaciji (FUK) i brojne druge konsultantske aktivnosti kako u službama, tako i u javnim preduzećima i ustanovama kojima je osnivač Federacija, kanton, grad ili općina, ali i naknadne procjene da je smanjen rizik u područjima koja su planirana za reviziju donošenjem određenih mjera.

Tabela 6. Prikaz broja planiranih i obavljenih revizija u 2023. godini u Federaciji BiH

	Federalni nivo	Kantoni	JLS	Vanbudžetski fondovi	JP i ostali	Ukupno
Planirane revizije	118	58	96	104	268	644
Obavljene planirane revizije	102	56	80	85	250	573
Obavljene, a neplanirane revizije (tzv. ad hoc)	4	2	1	6	5	18
Ukupno obavljene revizije	106	58	81	91	255	591

Slika 1. Grafički prikaz odnosa planiranih i obavljenih revizija u 2022. i 2023. godini

4.4. Rezultati obavljenih internih revizija u 2023. godini

Prema dostavljenim podacima u izvještajima interne revizije za 2023. godinu, interni revizori su najčešće obavljali revizije usklađenosti (usklađenost područja, procesa, sistema sa regulativom - zakonima i drugim propisima, politikama, standardima, planovima, ugovorima, procedurama ili drugim zahtjevima). Metodologija rada u vrstama revizija prepoznaje i finansijske revizije koje se bave procjenom da li su finansijske transakcije izvršene na zakonit i regularan način, računovodstvene evidencije sveobuhvatne i tačne, finansijski izvještaji vjerodostojni, pouzdani, blagovremeni, a glavna razlika između pojedinih vrsta je u području na koje su usmjerene (fokusirane), te svrsi, odnosno cilju obavljanja revizije.

Međutim, fokus interne revizije je na smanjenju rizika u procesima i promoviranje boljih internih kontrola, a obzirom na ograničene resurse interne revizije, kao i činjenicu da reviziju finansijskih izvještaja obavljaju Ured za reviziju institucija Federacije BiH i revizorska društva (eksterna revizija), preporuka je da interni revizori finansijske revizije vrše samo u izuzetnim okolnostima. Pritom podsjećamo da obavljanje finansijske revizije zahtijeva dodatna znanja i vještine (npr. certifikat ovlaštenog revizora), te je i to potrebno imati u vidu prilikom obavljanja ovakvih revizorskih angažmana.

Informacije iz dostavljenih godišnjih izvještaja o obavljenim revizijama grupirane su prema sljedećim područjima revidiranja:

1. **REVIZIJE POSLOVANJA ORGANIZACIJE (RAČUNOVODSTVO)** - revizija blagajničkog poslovanja, revizija upravljanja ljudskim resursima, revizija godišnjeg popisa, revizija službenih putovanja, revizija plaća i naknada i naknada koje nemaju karakter plaće, revizija rada u komisijama, revizija dr. operativnih troškova;
2. **JAVNE NABAVKE** - izrada i izmjena plana javnih nabavki, pokretanje i provođenje postupka javnih nabavki, kontrola vrste postupaka, imenovanje komisija za javne nabavke, poštivanje propisane procedure u dijelu tenderske dokumentacije, izvještavanje i transparentnost informacija u postupku javnih nabavki, kontrola realizacije ugovorenih tendera;

3. **PLANIRANJE I IZVRŠENJE BUDŽETA/FINANSIJSKOG PLANA** - postupci planiranja i izrade prijedloga budžeta/finansijskog plana, planiranje, evidentiranje i trošenje vlastitih prihoda, vođenje zaliha, revizije investicija i imovine, revizija izvršenja budžeta u skladu sa prioritetima utvrđenim zakonom i sl;
4. **TRANSFERI, PROJEKTI I SUBVENCije** - planiranje sredstava transfera, upravljanje procesom tekućih i kapitalnih transfera, postupak dodjele transfera, praćenje namjenskog utroška sredstava i povrat neopravdano isplaćenih sredstava, transparentnost kod odobravanja i dodjele sredstava putem transfera i dr;
5. **IZVJEŠTAVANJE** - revizije finansijskih izvještaja, evidencije, revizije upravljanja rizicima i izvještavanje o istima¹⁷
6. **OSTALO** (IT revizije, revizije učinka, *ad hoc* revizije, revizije uspostave FUK, i dr.)

Tabela 7. Statistički pregled područja koja su zahvaćena revizijama u proteklim godinama:

PODRUČJA REVIDIRANJA	GODINA U KOJOJ SU OBAVLJENE REVIZIJE	
	2022.	2023.
Revizije poslovanja (računovodstvo)	214 (36%)	206 (35%)
Javne nabavke	118 (20%)	137 (23%)
Planiranje i izvršenje budžeta/fin. plana	86 (14%)	92 (16%)
Transferi, projekti (tekući i kapitalni)	55 (9%)	71 (12%)
Izvještavanje		40 (6,5%)
Ostali zadaci (ad hoc revizije, savjetodavni angažmani, revizije fin. izvještaja ¹⁸ i dr.)	123 (21%)	45 (7,5%)
UKUPNO	596	591

Analiza dostavljenih godišnjih izvještaja i podataka o revidiranim područjima ukazuje da je u 2023. godini približno isti udio revizija u navedenim područjima revidiranja izuzev u dijelu koji se odnosi na ostale zadatke čiji je broj znatno manji u odnosu na prošlu godinu. Revizije u ovim područjima se odnose na „ostalo“, a tu se, prije svega, misli na savjetodavne angažmane, revizije učinka, ad hoc revizije, odnosno revizije na zahtjev rukovodioca, revizije uspostave FUK, IT revizije i dr. Od ove godine, posebno su posmatrane finansijske revizije koje se najčešće obavljaju u javnim preduzećima, te je njihov broj dat u području „Izvještavanje“.

Prilikom provođenja revizijskih angažmana pojedini interni revizori su izvijestili da se susreću s ograničenjima u komunikaciji sa rukovodiocima jedinica, u slobodnom pristupu podacima i rukovodiocu organizacije (npr. neodržavanje sastanaka između rukovodioca organizacije i internih revizora, pristup samo pomoćnicima rukovodioca, a ne i samom

¹⁷ U izvještajima su se posebno pratile revizije finansijskih izvještaja, uglavnom u JP

¹⁸ Samo za 2022.

rukovodiocu, nepozivanje na sastanke kolegija). Nadalje, pored poslova i zadataka koji su vezani za konsultantske aktivnosti interne revizije, u toku 2023. godine interni revizori su bili uključeni i u radne grupe, te koordinaciju rada u svojoj organizaciji, obavljali su i poslove iz nadležnosti više različitih organizacionih jedinica, npr. aktivnosti vezane za uspostavljanje FUK-a, ažuriranje pravilnika i procedura, poslove koordinatora antikorupcijskih aktivnosti i osoba za saradnju sa APIK-om, osoba za nadzor za provođenje Plana za borbu protiv korupcije, koordinatora na izradi Plana integriteta, menadžer/koordinator na realizaciji projekta, mentor novim koordinatorima projekta, član radne grupe na razradi CAF metodologije za mjerenje rezultata rada JLS, član radne grupe za pripremu zakona, delegat Smart City Foruma, član savjeta za pripremu, izradu i donošenje Prostornog plana, zastupnik Općine na 23. Skupštini JP, član Komisije za izbor Pravobranioca i predsjednik Komisije za procjenu šteta, itd.

Zbog zaduživanja internih revizora za poslove koji nisu previđeni u Zakonu o internoj reviziji, smatramo bitnim istaći da angažman zaposlenih u jedinici za internu reviziju treba biti vezan isključivo za poslove interne revizije i da njihova uključenost u druge poslove u organizaciji može imati samo savjetodavni karakter.

Također, podsjećamo interne revizore da prilikom sačinjavanja svojih planova, adekvatno im pristupe na način da se informiraju o najvećim rizicima u poslovanju (putem registra rizika ili nekim drugim saznanjima) i nakon što izvrše procjenu rizika, fokus revidiranja usmjere na najrizičnija područja i osiguraju maksimalnu vrijednost poslovanju organizacije. Ova vrijednost može biti izražena kroz veću naplatu prihoda, smanjenje određenih kategorija rashoda, povratima sredstava u budžet itd.

Npr. revizije najrizičnijih i finansijski značajnijih područja vode većim uštedama i racionalizaciji potrošnje javnih sredstava, a pozitivna je praksa iskazivanje finansijskog učinka provođenja preporuka u organizacijama čime se poslovanju dodaje direktna i mjerljiva korist. Provedene preporuke u rizičnim područjima i procesima direktno doprinose uštedama i poboljšanju u trošenju javnih sredstava i dodaju vrijednost poslovanju revidiranog subjekta.

Od rukovodioca obveznika uspostave interne revizije se očekuje da pravovremeno, u saradnji sa rukovodiocima jedinica interne revizije, odobre strateške i godišnje planove interne revizije i osiguraju punu podršku i nesmetan rad internim revizorima, kao i da osiguraju blagovremenu dostavu godišnjih izvještaje interne revizije (u zakonskom roku). Za bolje upravljanje i razumijevanje funkcije interne revizije i onoga što ona nudi, jako je važno da rukovodioci prate rad internih revizora i upoznaju se sa njihovim izvještajima, podrže realizaciju usvojenih preporuka i osiguraju dalji razvoj sistema internih kontrola. Također, od internih revizora se očekuje da sva neslaganja sa datim preporukama i nalazima evidentiraju u konačnim izvještajima, ali podsjećamo i da finalni izvještaj u kojem su ispoštovane i navedene sve primjedbe i sugestije revidiranog subjekta ne treba biti predmet naknadnog odobravanja ili usvajanja od rukovodioca organizacije.¹⁹

Uspostava jedinica za internu reviziju i rad internih revizora propisani su zakonskom i podzakonskom regulativom i neuspostavljanje i nedostatak podrške funkciji interne revizije predstavlja nepoštivanje navedenih propisa. Stoga ponovno podsjećamo da su

---

¹⁹O tome govori i Standard 1110. – Organizacijska nezavisnost, odnosno Standard 1110.A1 koji glasi: „Funkcija interne revizije mora biti oslobođena utjecaja kod određivanja djelokruga rada interne revizije, provođenja angažmana i saopćavanja rezultata.“.

korisnici javnih sredstava dužni da osiguraju postojanje sistema interne kontrole u svojoj organizaciji u skladu sa propisima za oblast PIFC čiji je dio i interna revizija.

Neke od datih preporuka prema područjima revidiranja:

a) Revizije poslovanja (računovodstvo)

- Vršiti adekvatno upravljanje kadrovskim resursima u Službi – pravovremeno planirati i pokretati popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u Službi (posebno zbog eksternog rizika koji se tiče neefikasne procedure okončanja javnog konkursa zbog eventualnih žalbi), te interne premještanje iz/u Službe/u svesti na minimum zbog nastalih dosadašnjih „uskih grla“ u Službi uzrokovanih čestim fluktuacijama zaposlenih;
- Precizirati strateške pravce kojim bi se definirali srednjoročni ciljevi i smjernice upravljanja i raspolaganja zemljištem, a što podrazumijeva pronalaženje optimalnih rješenja koja će dugoročno očuvati imovinu, čuvati interese Grada, osigurati stvaranje nove vrijednosti i ostvarivanje veće ekonomske koristi, te unaprijediti planiranje;
- Da se kod plana kadra planira i broj zaposlenika kod kojih će doći do promjene koeficijenta složenosti poslova, jer se time mijenja i kvalifikaciona struktura zaposlenika na nivou Ustanove, što zahtijeva i planiranje većeg iznosa finansijskih sredstava za bruto plaće;
- Da se Pravilnik o dopuštenoj visini kala, rasipa, kvara i loma na proizvodima u magacinu uskladi sa Statutom Ustanove i važećim zakonskim i podzakonskim aktima objavljenim u Službenim novima FBiH/BiH;
- Da javni oglas za prijem radnika u radni odnos sadrži informacije o zasnivanju radnog odnosa, na neodređeno ili određeno vrijeme, kao i to da će kandidati ukoliko budu izabrani biti u obavezi dostaviti uvjerenje o nevođenju krivičnog postupka;
- Za sredstva koja se otpisuju po redovnom godišnjem popisu za 2022. godinu, nakon što se odlože na predviđenu lokaciju na kojoj čekaju zvaničan otpis, potrebno je da Uprava odredi u čijoj nadležnosti je dalje postupanje sa istim, u smislu određivanja da li se oprema prodaje, donira ili na drugi način otuđuje ili uništava;
- Dopuniti Pravilnik o popisu imovine i obaveza Društva i/ili naredno Uputstvo o radu komisije za popis, dopuniti u smislu jasnog definiranja nadležnosti za određivanje daljeg postupanja sa sredstvima koja se otpisuju po redovnom godišnjem popisu (uništavanje, poklanjanje, doniranje, prodaja ili drugo);
- Poduzeti aktivnosti da se svi troškovi vezani za realizaciju Programa i plana stručnog usavršavanja državnih i policijskih službenika i nosilaca pravosudnih funkcija u vezi sa finansijskim istragama i oduzimanjem imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom knjigovodstveno evidentiraju na za to predviđenom kontu;
- Donijeti interni akt koji propisuje aktivnosti i detaljne instrukcije za postupanje svih učesnika u procesu vođenja upravnih postupaka i rješavanje upravnih stvari u prvostepenom upravnom postupku za liječenje van Kantona u cilju ostvarivanja prava osiguranih lica u skladu sa zakonskim, podzakonskim i ostalim internim aktima;
- Potrebno je da revidirani budžetski korisnik, kao i lica koja unose podatke u Glavnu knjigu vrše kontrolu svake knjigovodstvene isprave u skladu sa Zakonom

o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Računovodstvenim politikama za budžetske korisnike i trezor kantona.

b) Javne nabavke i ugovaranja

- Potrebno je da članovi komisije učestvuju u seminarima i edukacijama iz oblasti javnih nabavki, kao i da se jedan član komisije posebno educira u oblasti predmeta javne nabavke u skladu sa članom 4. Pravilnika o uspostavljanju i radu Komisije za nabavke ("Službeni glasnik BiH", broj: 103/14);
- Prilikom izrade godišnjeg plana nabavke Društva planirati početak nabavke usluga osiguranja imovine, osiguranja od odgovornosti i kolektivno osiguranje u skladu sa članom 6. Pravilnika o javnim nabavkama Društva, koji propisuje da se inicijativa za nabavku putem otvorenog postupka podnosi najmanje šest mjeseci prije roka utvrđenog kao krajnji rok za nabavku;
- Revizija preporučuje prije pokretanja nabavke, detaljno istraživanje tržišta sa navođenjem cijena u dokumentu o obavljenom istraživanju potkrijepljenom dokaznom dokumentacijom u skladu sa članom 10. Zakona o izmjenama i dopunama ZJN;
- Da uslov plaćanja fakture, nastale po osnovu ugovora za jednokratne isporuke u iznosu od 6.000 KM i više, bude priložen obrazac Izvještaj o ispunjenju ugovornih obaveza (IZV). Revidirati obrazac IZV na način da je iz istog nedvojbeno moguće utvrditi da li dobavljač kasni u realizaciji ugovora i za koliko dana je potrebno obračunati ugovornu kaznu, te u skladu sa navedenim izvršiti i ažuriranje Uputstva i Instrukcije koje tretiraju primjenu obrasca;
- U skladu sa članom 17. Zakona, sve nabavke roba, radova ili usluga za potrebe Stručne službe Zavoda i odvijanje nesmetanog poslovanja potrebno je blagovremeno planirati u finansijskom planu i uvrstiti u Plan javnih nabavki. Za nabavke koje nisu predviđene u planu nabavki Zavod donosi posebnu odluku o pokretanju postupka javne nabavke, kojom mijenja plan javnih nabavki;
- Napraviti procedure između različitih sektora/odjela, te razmotriti mogućnost digitalnog pohranjivanja ugovora kako bi bili dostupni svim uključenim u postupku odmah nakon potpisivanja;
- Dostavljati izvještaje Agenciji za javne nabavke u formi, na način i u rokovima koje utvrđuje Agencija u skladu sa članom 75. Zakona o javnim nabavkama i članom 9. stav 3. Uputstva o uslovima i načinu objavljivanja obavještenja i dostavljanja izvještaja u postupcima javnih nabavki u informacionom sistemu "e-Nabavke".

c) Planiranje i izvršavanje budžeta/finansijskog plana

- Tekuću rezervu koristiti isključivo na način i u svrhe propisane Zakonom o budžetima u FBiH, Odlukom o izvršavanju budžeta Grada i Pravilnikom o kriterijima za korištenje sredstava iz tekuće rezerve Budžeta Grada. Sačinjavati izvještaje o izvršenju budžetskih pozicija na odgovarajući način a kako bi se iz istih moglo informisati o tačnom iznosu izvršenja pozicija. Budžet planirati i izvršavati sa odgovarajućih pozicija, a u skladu sa pozitivnim zakonskim drugim propisima koji definiraju isto. Posvetiti dužnu pažnju adekvatnom planiranju sredstava (godišnje i operativno) na fondovima za pokriće kapitalnih izdataka kako bi se osigurala veća efektivnost izvršenja na pozicijama kapitalnih izdataka, posebno

kada su u pitanju transferi viših nivoa vlasti kao i sredstva namjenskog kredita za projekte vodosnabdijevanja;

- Služba za ekonomsko-finansijske poslove bi trebala pratiti ročnu strukturu potraživanja, te adekvatno evidentirati potraživanja u skladu sa dinamikom naplate i pokrenutim za koje je nadležan organizacijski dio i upućivanje objedinjenog plana od strane nadležnog rukovodioca sektora u čijoj su nadležnosti planirane stavke;
- Zbog iskazanog gubitka iznad visine kapitala preporučujemo sazivanje skupštine preduzeća u skladu sa Zakonom o privrednim društvima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 81/15);
- Preporuča se izrada planova po sektorima, prilagođena specifičnostima sektora za stavke za koje je nadležan organizacijski dio i upućivanje objedinjenog plana od strane nadležnog rukovodioca sektora u čijoj su nadležnosti planirane stavke;
- Usvojiti Smjernice za izradu Financijskog plana kojima bi se detaljnije utvrdili ciljevi i instrukcije vezane za donošenje istog;
- Potrebno unaprijediti poslovne procese vezano za upravljanje obrtnim kapitalom, donijeti nove procedure vezano za upravljanje potraživanjima kao i upravljanje zalihama materijala i roba, te provoditi adekvatnije interne kontrole na svim nivoima. Posebno bi istakli obavezu viših organa upravljanja „predstavnik Osnivača u praćenju rezultata poslovanja preduzeća kao i omogućavanju da isti posluje u okvirima održivog razvoja, omogućiti ekonomsku cijenu usluga koje preduzeće pruža;
- Proceduru za pripremu i realizaciju investicionih radova koje izvodi JP potrebno je modifikovati, ažurirati i dopuniti sadržaj iste u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima u djelu pripreme investicionih radova za realizaciju i pripremu neophodne dokumentacije kod otvaranja investicionih radnih naloga;
- Potrebno je uspostaviti i voditi evidencije u pomoćnim knjigama, prvenstveno knjigu izlaznih računa, koje su obavezni voditi budžetski korisnici u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta kantona (Službene novine broj: 11/22), kao i evidencije trošenja vlastitih prihoda (izvještaji, rekapitulacije i sl.);
- Osigurati primjenu budžetskog računovodstva i uvođenja ustanova u sistem trezora Grada;
- Odjel za urbanizam i građenje treba osigurati adekvatnu dokumentaciju o svim novoizgrađenim stambenim objektima/jedinicama, te je dostaviti Odjelu za finansije i nekretnine koji treba izvršiti odgovarajuće evidencije u registar imovine, zemljišnoknjižne evidencije u registar i poslovne knjige grada;
- Pravilno knjižiti dokumentaciju o paušalnim naknadama temeljem modificiranog načela nastanka događaja. Nastaviti aktivnosti na usaglašavanju obaveza i potraživanja temeljem paušalnih naknada sa ZZO. Pravilno izvještavati o paušalnim naknadama;
- Potrebno je izvršiti ispravke i dopune Metodologije za izradu Plana poslovanja, sa posebnim naglaskom da prikupljeni podaci po zadanoj trebaju biti usklađeni sa kontnim okvirom za privredna društva/preduzeća i dostatni za izradu po svim elementima Plana poslovanja za period na koji se odnose;

- Izvršiti dogradnju ISVDV sistema na način da se može dobiti podatak o ukupnim potraživanjima po osnovu neosnovano isplaćenih sredstava.

d) Transferi, projekti i subvencije

- Utvrditi kriterije dodjele sredstava za jednokratne pomoći pravnim licima, raspisati javni poziv radi transparentne dodjele sredstava, te uspostaviti nadzor nad namjenskim utroškom;
- Pokrenuti inicijativu da se razvojni projekti planiraju na osnovu implementacijskog dokumenta realizacije Strategije razvoja i drugih planskih dokumenata, smjernica za trogodišnje planiranje, a što treba biti osnov za izradu Dokumenta okvirnog budžeta, Budžeta tekuće godine, trogodišnjeg i godišnjeg plana rada;
- Predlaže se izrada izvještaja, čime bi se uspostavili odgovarajući kontrolni mehanizmi koji osiguravaju pravovremeno poduzimanje korektivnih mjera u svim fazama procesa. Ovo zahtijeva analizu razloga i izradu detaljnih izvještaja o realizaciji projekta, a čime bi se identifikovala uska grla i problemi koji uzrokuju zastoje u realizaciji projekata;
- Nastaviti započetu praksu „definiranja prioriteta“ prilikom izrade prijedloga zahtjeva mjesnih zajednica iz oblasti infrastrukture za narednu godinu, te s tim u vezi uspostaviti periodično (kvartalno) izvještavanje o realizaciji navedenih zahtjeva od strane Službe za investicije i komunalne poslove prema Službi za lokalnu samoupravu;
- Za slučaj opravdanih prekoračenja ugovorenih rokova za realizaciju zbog kojih se ne primjenjuju ugovoreni penali, prekoračenje roka u izvještajima koordinatora potrebno je jasno konstatovati, a opravdanje za prekoračenje dokumentovati u omotu spisa u kome se vodi ugovor, kako bi svakom trećem licu koje vrši nadzor nad realizacijom ugovora (interni ili eksterni nadzor) bilo jasno zbog čega nisu primijenjeni ugovoreni penali;
- Prilikom planiranja i dodjele sredstava tekućih transfera potrebno je utvrditi prioritete za finansiranje definiranih prava, programa i projekata koji se utvrđuju za budžetsku godinu u okviru izrade i usvajanja Budžeta i utvrđuje Programom utroška sredstava s kriterijima raspodjele, a na osnovu procjene potreba u određenoj oblasti. Donositi Program utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera utvrđenih Budžetom;
- Provoditi evaluaciju uspješnosti korisnika sredstava u pogledu ostvarenja očekivanih rezultata dodijeljenim budžetskim sredstvima, odnosno na bazi utvrđenih ciljeva mjeriti efekte-učinak koji je ostvaren dodjelom sredstava, te preispitati opravdanost dodjele budžetskih sredstava;
- Potpisivati ugovor sa SRTD kojim bi se definirale obveze korisnika sredstava da osigura i dostavi kvalitetne informacije o učinku, odnosno efektima utrošenih grant sredstava;
- U ugovorima koji se zaključuju sa krajnjim korisnicima povratnicima u poljoprivredi utvrditi obavezu dostavljanja Izvještaja o namjenskom utrošku sredstava transfera, posebno za one programe za koje se utvrditi da se radi o projektima velike

vrijednosti, u cilju efikasnije realizacije Programa pomoći održivog povratka I osiguranja namjenskog trošenja sredstava transfera, kao i osiguranja kvalitetnih informacija o učincima ostvarenim realizacijom Programa pomoći;

- Poduzeti aktivnosti na uspostavi praćenja i kontrole utroška grant sredstava u ugovorenom roku kako bi se obavljala kontrola po pitanju obaveze izvještavanja, poštivanja rokova, načina obavljanja kontrole i sankcioniranja zbog nedostavljanja izvještaja s potrebnom dokumentacijom ili zbog nenamjenskog utroška sredstava.

e) Izvještavanje

- Razmotriti mogućnost potpisivanja načina pravdanja sredstava (mjesečno, kvartalno i sl.), kao i donošenje obrazaca koji reguliraju sadržaj zahtjeva i izvještaja o namjenskom utrošku sredstava;
- Izvršiti procjenu neto ostvarive vrijednosti zaliha u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama i zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 2 „Zalihe“, te članovima 27. i 29. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Da se formalno uredi vođenje evidencije o sudskim sporovima i da se ista redovno ažurira, da se periodično sačinjava pregled aktivnih sporova i isti dostavlja pravnom zastupniku radi analize i procjene mogućih ishoda, da se kod procjene uzmu u obzir i drugi eventualni troškovi (kamate, takse i slično);
- Da se postojeće računovodstvene politike u dijelu rezervisanja dopune na način da se utvrdi obaveza rezervisanja po osnovu akata (naloga, rješenja i sl.) organa nadležnih za kontrolu primjene zakona i kojima se utvrđuju finansijske obaveze plaćanja javnih prihoda, kao i da se bliže uredi način priznavanja troškova sudskih postupaka i zatezних kamata;
- Preporučili smo dosljednu i potpunu primjenu MRS-a 37 u dijelu obavezujućih odredbi vezano za objave u finansijskim izvještajima;
- Utvrditi adekvatne mehanizme zaštite i osiguranja potraživanja (zaštitne klauzule u ugovorima, dosljedna primjena propisa) i iste provesti u cilju pravovremene i potpune naplate neizmirenenih potraživanja za pružene usluge;
- Obavezu vođenja i razdvajanja namjenskih kapitalnih sredstava na poseban račun, čak i u slučaju da je prijenos izvršen od strane davaoca na redovan račun Javnog preduzeća;
- Računovodstvenim politikama ili drugim adekvatnim internim aktom Javnog preduzeća bliže urediti način obračuna i knjiženja finansijskih transakcija, radi njihovog pravilnog računovodstvenog priznavanja i evidentiranja u skladu sa relevantnim zakonskim okvirom, MRS i MSFI.

e) Ostalo (IT revizije, revizija učinka, revizije FUK i dr.)

- Unaprijediti interne kontrole za upotrebu i sigurnost informacionog sistema Javne ustanove na način da se izradi politika upravljanja informacionim sistemom razumljiva za sve zaposlenike kojom bi se, između ostalog, trebalo utvrditi:

- Za kontrolne mehanizme za sigurnosno korištenje računarske opreme, elektronske pošte, interneta i svih dijelova operativnih sistema i aplikacija na kojima se vode značajni poslovni podaci koji nisu zaštićeni postojećim sigurnosnim mjerama, propisati sigurnosna pravila ponašanja, odgovornost svih korisnika informacionog sistema, kao i postupke praćenja, održavanja i nadzora nad pristupnim postavkama;
  - Urediti postupanja u slučaju incidentnih situacija koje ugrožavaju sigurnost informacionog sistema (postupanja u slučaju kvara, kompjuterskih virusa, pada operativnog sistema i slično), a sve sa ciljem osiguranja adekvatne zaštite sigurnosti resursa i podataka cjelokupnog informacionog sistema revidiranog subjekta;
- Dosljedno primijeniti propisane mjere zaštite za pristup i obradu podacima u zbirkama ličnih podataka, te uspostaviti ovlaštenu pristup i kontrolu svih operativnih sistema u kojima se obrađuju poslovni podaci, a kako bi se osigurao pristup poslovnim podacima od strane ovlaštenih korisnika;
- Revizija preporučuje utvrđivanje pisane procedure identifikacije izrade i perioda dostavljanja potrebne i adekvatne dokumentacije odnosno informacija o sudskim sporovima između Službe za pravne poslove i upravljanje ljudskim resursima i Službe za računovodstvo i finansije najmanje jednom godišnje sa potrebnim podacima koji se utvrde procedurom, u cilju adekvatne knjigovodstvene evidencije rezervisanja (iznos tužbenog zahtjeva, sudski troškovi, kamate);
- Preporučuje se izvršiti unos podataka u Aplikaciju PIFC (Modul za finansijsko upravljanje i kontrolu), odnosno odmah pristupiti izvršenju Zaključka Vlade FBiH (u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH, broj: 1223/2022 od 04.08.2022. godine rok za unos je bio najkasnije do 30.11.2022. godine). Preporuka je urediti i procese upravljanja prihodima, rashodima, imovinom i obavezama, naplate potraživanja, te proces donošenja Budžeta.
- Kako bi se uspostavio sustav finansijskog upravljanja i kontrola potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:
  - Imenovati koordinatora za FUK iz reda najvišeg rukovodstva,
  - Formirati radnu grupu koja će se baviti pitanjem uspostave FUK-a ,
  - Donijeti Plan uspostave sistema FUK-a,
  - Sastaviti izjavu o misiji, viziji i ključnim poslovnim ciljevima korisnika javnih sredstava,
  - Procijeniti komponente finansijskog upravljanja i kontrola,
  - Popisati glavne poslovne procese i identificirati aktivnosti u njima,
  - Opisati poslovne procese (Izraditi revizorske tragove),
  - Sastaviti knjigu (mapu) procesa,
  - Utvrđiti rizike na nivou aktivnosti, procijeniti rizike i rangirati ih, te odlučiti o odgovoru na rizike, odnosno uspostavi kontrola (upravljanje rizicima);
- Osigurati rezervnu lokaciju sa backup serverom koji bi preuzeo funkciju ISVDV sistema u slučaju ugroženosti primarnog servera;

- Potrebno je donijeti interne procedure oporavka ISVDV sistema od katastrofe (IT Disaster Recovery Plan);
- Potrebno je dodijeliti ovlaštenja službenim licima za obradu, objedinjavanje i obračun naknada u skladu sa Pravilnikom o pristupu ISVDV sistemu;
- Ovlašteni zaposlenici Ministarstva trebaju potpisati izjavu o zaštiti službenih podataka ISVDV sistema u skladu sa Pravilnikom o pristupu ISVDV sistemu;
- Revizija preporučuje da se postojeća procedura pod nazivom "Upravljanje rizicima", koja je donesena prelaskom na standard ISO 9001:2015, uskladi sa novim Smjernicama za upravljanje rizicima u javnom sektoru u FBiH obavljenim u Sl. novinama FBiH broj 42/22 od 01.06.2022. i da se izvrši unos podataka iz Registra rizika u aplikaciju PIFC do 30.11.2023. godine u skladu sa zaduženjem Vlade FBiH od 04.08.2022. godine;
- Dosljednost i potpunost u primjeni svih ugovornih odredbi u postupku prijenosa odobrenih sredstava (formalni zahtjevi i slično),
- Preispitivanje važenja određenih zaključenih ugovora i dinamike realizacije, cijeneći da su osigurana sredstva za iste.

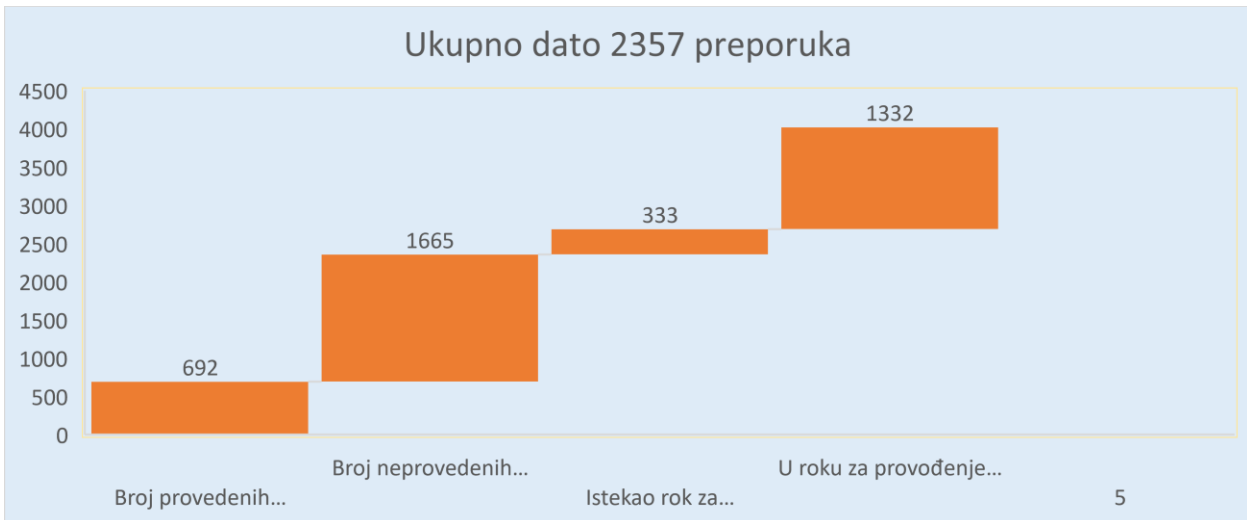
4.5. Informacije o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima interne revizije

Interni revizori u javnom sektoru u Federaciji su u 2023. godini obavili ukupno 591 reviziju u kojima su dali 2357 preporuka. Od datih preporuka u 2023. godini, njih 692 (29%) je realizirano, a od 1665 neprovedenih preporuka, njih 1332 još uvijek je u roku za provođenje. Preporuka kojima je istekao rok za provođenje bilo je 333, odnosno oko 14% od ukupno datih preporuka, što je smanjenje za 4% u odnosu na podatke iz prošle godine. U skladu sa članom 8. Zakona o internoj reviziji, rukovodilac organizacije odgovoran je za uspostavljanje i funkcioniranje adekvatne i efikasne funkcije interne revizije, kao i za provođenje datih preporuka.

U nastavku su dati tabelarni i grafički prikazi odnosa provedenih i neprovedenih preporuka u 2022. i 2023. godini.

Tabela 8. Prikaz odnosa provedenih i neprovedenih preporuka u ukupno datim preporukama u 2022. i 2023. godini:

	Broj datih preporuka	Broj provedenih preporuka	Neprovedene preporuke navedene u izvještajima		
			Ukupan broj neprovedenih preporuka	Istekao rok za provođenje	U roku za provođenje
2022.	2491	948	1543	450	1093
2023.	2357	692	1665	333	1332

Slika 2. Grafički prikaz odnosa provedenih, neprovedenih i preporuka u roku za provođenje u ukupno datim preporukama u 2023. godini

Najveći broj preporuka ukazao je na nedostatak internih propisa poput Pravilnika o radu, Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i drugih internih propisa, nepostojanost sistema internih kontrola, kao i na neusklađenost poslovanja sa propisima, politikama i procedurama, te nepostojanje kontrolnih aktivnosti koje se zasnivaju na pisanim pravilima i principima u cilju zaštite imovine, obaveza i drugih resursa, gubitaka koji mogu nastati lošim upravljanjem i neopravdanim trošenjem i korištenjem budžetskih sredstava.

Kao razlozi za neprovođenje preporuka, između ostalog, navode se neizmijenjeni interni akti, nepopunjena mjesta u sistematizaciji, nedostatak finansijskih sredstava, prevelik obim posla u obavljanju redovnih zadataka, nezainteresovanost predstavnika jedinice zbog nedovoljno razvijene svijesti o važnosti realizacije preporuka, zbog kompleksnosti problematike, da je za potpunu realizaciju određenih preporuka potreban duži vremenski period kao i angažman resornog ministarstva ili Vlade FBiH, promjene u organizaciji (promjena odgovornog lica), kao i nedostatak kapaciteta za implementaciju preporuka, nedovoljan angažman neposrednih rukovodilaca na uspostavi i jačanju istih, zbog povezanih projekata koji su ili u fazi implementacije ili su obustavljeni itd.

Međutim, ima i pozitivnih primjera koje interni revizori navode u svojim godišnjim izvještajima i gdje rukovodilac ima aktivan pristup u realizaciji preporuka, te poduzima konkretne korake: organizovanje tematskih (zajedničkih) kolegija ministarstva na kojima se razgovaralo o planu provođenja preporuka, rukovodilac je upoznao sve rukovodioce sektora sa datim izvještajima, formirane radne grupe za izradu internih akata, sekretar ministarstva je zadužen da zajedno sa JIR prati realizaciju prihvaćenih preporuka, unaprijeđen je program za izdavanje uvjerenja iz matične evidencije, osigurana dodatna finansijska sredstva, uspostavljen sistem praćenja troškova programa, raskinuti ugovori o djelu za poslove koji spadaju u redovne poslove definirane pravilnikom o sistematizaciji, izvršena korekcija preraspodjele sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, te je izvršen povrat sredstava na namjenski račun (zbog nenamjenskog utroška), utvrđena je interna procedura sa kojom se vrši provjera vrijednosti projekta (ispitivanje tržišta, ponovna procjena projektne vrijednosti predmeta javne nabavke), itd.

OPĆA PROCJENA SISTEMA FINANSIJSKOG UPRAVLJANJA I KONTROLE

Opća procjena sistema FUK zasniva se na procjeni adekvatnosti internih kontrola, odnosno odgovora na pitanje da li su postojeće interne kontrole odgovarajuće uspostavljene kako bi spriječile aktiviranje potencijalnih rizika i pomogle u ostvarivanju postavljenih ciljeva i daje se samo za područja za koja su tokom godine obavljene interne revizije.

U nastavku su date najčešće opće procjene sistema iz godišnjih izvještaja o aktivnostima interne revizije u 2023. godini:

- Interna komunikacija unutar organa nije na zadovoljavajućem nivou, mišljenja smo da bi redovno održavanje kolegija značajno poboljšalo komunikaciju, ali i povećalo sinergijski efekt timskog rada;
- Uglavnom zadovoljavajuće-formalno dobro propisano, a suštinski uslijed nedostatnog broja zaposlenih na nekim pozicijama negdje nedovoljno implementirano;
- Postoje određeni segmenti koje je potrebno poboljšati u internim kontrolama;
- Uspostavljene su procedure i kontrole za revidirana područja, ali imaju određene manjkavosti koje treba otkloniti kroz realizaciju datih preporuka;
- Uočeni su određeni segmenti sistema FUK koje je bilo neophodno poboljšati, a to se naročito odnosilo na ažuriranje i dopunu računovodstvenog internog akta;
- Zadovoljavajuća, radi se na poboljšanju procedura rada i sistema kvaliteta;
- Zadovoljavajuća, s tim da bi se registar rizika i procesi trebali ažurirati svake godine;
- Potreban veći angažman na upravljanju rizicima;
- Uspostavljene interne kontrole i u revidiranim područjima nisu uočena značajnija odstupanja;
- Postoji prostor za unapređenje sistema FUK.

SLUČAJEVI KOJI SU UKLJUČIVALI KRŠENJE PROPISA

Određene poslovne aktivnosti uključivale su i nedosljednu i paušalnu primjenu propisa na čije kršenje je ukazano kroz obavljene revizije:

- Dodjela finansijskih sredstava bez jasno utvrđenih kriterija, nije uspostavljen adekvatan nadzor nad namjenskim utroškom sredstava, korištenje tekućih rezervi nije u skladu sa zakonom, zapošljavanje bez javnog konkursa, nabavka roba nije vršena u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama;
- Veliki broj prekovremenih sati na pojedinim odjelima, nepravovremeno knjiženje primljenih donacija, nabavka robe bez prethodno provedenog postupka javne nabavke (ugovor istekao), nije se odabrao odgovarajući postupak javne nabavke, pojedini ugovori o radu nisu usklađeni sa kolektivnim ugovorima;
- Kršenje propisa koji uređuju službena putovanja;
- Uredba o naknadama koje nemaju karakter plaće, Uredba o načinu osnivanja i utvrđivanja naknade za rad radnih tijela osnovanih od Vlade FBiH, Zakon o računovodstvu i reviziji, Zakon o javnim nabavkama;
- Angažmani po osnovu ugovora o djelu, utrošci sredstava civilne zaštite i vatrogastva (javne nabavke), dodjela kapitalnih sredstava neprofitnim

- organizacijama, raspolaganje stanovima, isplata dodatka na plaću, zauzimanje javnih površina i uređenje građevinskog zemljišta;
- Nepoštivanje standarda MSFI9;
  - Kršenje Uredbe o načinima i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje programa za javne investicije;
  - Kršenje Zakona o budžetima, Zakona o izvršenju budžeta, blagajničkog poslovanja;
  - Dodjela finansijskih sredstava iz namjenskih sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća za sanaciju stambene jedinice fizičkog lica, sa pozicije transfera za posebne namjene odnosno sredstava za namjene iz tačke VI. Odluke o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 4/12, 80/13, 20/20);
  - Utvrđeno je da nisu opravdana dodijeljena sredstva tj. općina kojoj su data finansijska sredstva nije dostavila izvještaj o namjenskom pravdanju sredstava;
  - U dokumentu Plana javnih nabavki Općine za 2023. godinu nisu evidentirane nabavke robe i usluga, iako su iste usluge i nabavke robe izvršene;
  - Nisu objavljujivani postupci direktnih sporazuma na portalu Javnih nabavki, za vrijednosti nabavki roba/usluga ispod 1.000,00 KM nije se izvještavalo o provedenom postupku javne nabavke na Portalu javnih nabavki, nisu provedeni odgovarajući postupci javnih nabavki.

SLUČAJEVI PROSLIJEĐENI TOKOM GODINE TUŽILAŠTVU

Ukupno pet slučajeva prosljeđeno tužilaštvu, dva u JLS, dva u kantonima i jedan na federalnom nivou.

PRIJEDLOZI ZA RAZVOJ I UNAPREĐENJE INTERNE REVIZIJE

U svojim godišnjim izvještajima interne revizije za 2023. godinu, interni revizori su dali više prijedloga i sugestija za razvoj i unapređenje interne revizije, a u nastavku izdvajamo neke od njih:

Prijedlozi za razvoj i unapređenje interne revizije kao profesije (općenito):

- Regulisati status internog revizora u državnoj službi, organizovati višednevne radionice koje bi bile fokusirane na praktično obavljanje pojedinačnih internih revizija;
- Adekvatno zakonsko uređivanje: radno-pravnog statusa internih revizora, sankcioniranja organizacija za neuspostavljanje funkcija interne revizije, sankcioniranje organizacija za nerealizirane revizorske preporuke i to posebno onih koje se daju kao smjernice za ispravku svih nepravilnosti i nezakonitosti kojima se oštećuju budžetska sredstva;
- Uvođenje sistema nagrađivanja i sankcija kako bi se potaknula implementacija preporuka;

- Razvijanje suradnje revizora kako bi se dijelile najbolje prakse i iskustva, osiguranje stalnog usavršavanja i obuke za interne revizore kako bi im se omogućila najnovija znanja i vještine;
- Organizovati obavezne sastanke za interne revizore na međunarodnoj razini u vidu simpozija, foruma i sl., kako bi se upoznali sa praksom i iskustvima regionalnih internih revizora;
- Kontinuirano raditi na educiranju internih revizora u mnogim relevantnim oblastima: procesi obavljanja interne revizije – praktični primjeri, pravna zaštita i interna revizija, javne nabavke, IT revizija, forenzičko računovodstvo, bihevioralna forenzika i dr. specijalističke edukacije;
- Zadržati neovisnost interne revizije (bez uplitanja izvršnog rukovodstva u rad internih revizora);
- Odvojiti internu reviziju od institucije, vršiti kvalitetan odabir zapošljavanja osoblja u internoj reviziji;
- Unaprijediti Metodologiju u domeni praćenja preporuka, procjena učinka revizije mjerena na stvarnu realizaciju preporuka;
- Detaljnije definirati savjetodavnu ulogu internih revizora;
- Donošenje zakonskih rješenja kojima bi se interna revizija kao profesija podigla na veću instancu. Odgovarajuća pozicioniranost internih revizora u skladu sa certifikatom, odgovornošću i složenošću poslova. Organizovati sastanke svih internih revizora Federacije BiH, kako bi razmjenjivali iskustva, ali i unapređivali rad. Organizovati početne obuke za sve novozaposlene interne revizore od strane CHJ, kao i za postojeće, te detaljnije organizovati cjelosedmičnu obuku o metodologiji interne revizije i rad u PIFC aplikaciji;
- Uvesti eksternu kontrolu ocjene kvalitete IR;
- Obuka rukovodioca organizacije, ažurnija primjena standarda za profesionalnu praksu interne revizije u nacionalnom zakonodavstvu;
- Unaprijediti zakonsku regulativu vezano za uspostavljanje JIR propisivanjem kaznenih odredbi;
- Prilagoditi obrasce (iz Metodologije) javnim preduzećima.

Prijedlozi za razvoj i unapređenje interne revizije u organizaciji:

- Potrebno je redovno informirati Upravu Društva o ciljevima i prioritetima u obavljanju interne revizije, rizicima vezanim za trendove i novonastale situacije, te razmjenjivati informacije sa rukovodećim kadrom u Društvu i okruženju o očekivanim promjenama u okruženju i rizicima vezanim uz to, sve u cilju efikasnijeg obavljanja interne revizije i njenog cjelokupnog djelovanja;
- Raditi na potrebnim nadogradnjama IT sistema kao temelj poslovnog odlučivanja i izvještavanja, njegovog održavanja i zaštiti od neovlaštenog korištenja, što je bitno ne samo za rad interne revizije, već i cjelokupnog poslovanja društva;
- Raditi na jačanju i unapređenju sistema FUK, dati prednost obavljanju revizija učinkovitosti u odnosu na finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti;
- Ažurirati procjenu rizika po sektorima;
- Pojačati interese zaposlenika za poboljšanje kontrolnih mehanizama i prepoznavanje i prijavljivanje rizika u poslovanju;
- Bolja saradnja i komunikacija između svih organizacionih jedinica kao i definiranje ovlaštenja i odgovornosti u organizacijskoj strukturi u izvršavanju poslovnih aktivnosti koja bi doprinijela efikasnosti i unapređenju sistema internih kontrola, veća nezavisnost interne revizije bez uplitanja rukovodstva;

- Promoviranje uloge i svrhe i da se razvije interno rješenje za praćenje preporuka;
- Zahtijevati popunjavanje upitnika o zadovoljstvu revidirane organizacije;
- Plan je da se ažurira novi Pravilnik o radu interne revizije kao i izradi Operativno uputstvo za rad s posebnim osvrtom na rad u aplikaciji PIFC, modul interna revizija. Također plan je da se ažurira Mapa procesa interne revizije po FUK-u i dopuni/proširi opis poslova internih revizora u Pravilniku o sistematizaciji;
- Uspostaviti bolje međuljudske odnose unutar odjela interne revizije, ozbiljnije prihvatanje i uvažavanje odjela interne revizije od strane uprave preduzeća;
- Edukacija menadžmenta društva o oblicima internog nadzora nad poslovanjem;
- Nabavka nove računarske opreme i nadogradnja IT sistema;
- Veći pristup značajnijim informacijama o aktivnostima unutar službe, JIR treba biti upoznata sa svim procesima i aktivnostima kako bi mogla izvršiti identifikovanje i procjenu rizika, te sačiniti svoje planove u cilju unapređenja poslovanja službe.

5. AKTIVNOSTI CENTRALNE HARMONIZACIJSKE JEDINICE

5.1. Aktivnosti Centralne harmonizacijske jedinice i budući razvoj u oblasti PIFC

CHJ FMF, sektor u Federalnom ministarstvu finansija, zadužena je za koordinaciju razvoja metodologije i standarda rada finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije, edukaciju, te provjeru kvaliteta sistema internih finansijskih kontrola. U CHJ FMF sistematizovane su tri unutrašnje organizacione jedinice: Odsjek za razvoj sistema interne revizije, Odsjek za razvoj finansijskog upravljanja i kontrole i Odsjek za poslove certifikacije, edukacije i informiranja.

Kapaciteti CHJ FMF i dalje nisu u optimalnom obimu s obzirom da je popunjeno šest radnih mjesta od ukupno 13 sistematizovanih radnih mjesta.²⁰ Nepopunjena radna mjesta značajno ograničavaju obim i aktivnosti u ovom sektoru, što normativne, analitičke i savjetodavne, posebno jer se svake godine povećava broj obveznika uspostave sistema PIFC koji se obraćaju CHJ FMF i sa kojima je potrebno nastaviti razvijati oblasti finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije.

Najznačajnije aktivnosti CHJ FMF koje su obilježile 2023. godinu bile su objava nove Metodologije rada interne revizije i automatizacija obavljanja poslova interne revizije putem aplikacije PIFC, putem koje su obveznici bili pozvani i da dostave svoje godišnje izvještaje za 2023. godinu. Vezano za novu Metodologiju, ista je usaglašena sa Standardima interne revizije i razrađuje metodologiju rada i obavljanja interne revizije u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH. Metodologija je pripremljena u skladu sa primjenjivim zakonodavnim okvirom iz oblasti interne revizije za javni sektor u Federaciji BiH, Međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije, dosadašnjim iskustvima iz prakse, te u skladu sa softverom za upravljanje procesom interne revizije.

Svaki rukovodilac JIR i svaki interni revizor odgovoran je za primjenu Metodologije rada koja u razradi standarda prati pristup iz IPPF za internu reviziju i razlikuje bezuslovne obaveze za osiguranje usklađenosti sa standardima ("mora") i postupanja u kojima su na temelju stručnog prosuđivanja opravdana odstupanja ("treba"). Pomenuta aplikacija

²⁰ Od sedam upražnjenih mjesta, jedno je i mjesto pomoćnika ministra koje je upražnjeno od jula 2023. godine.

predstavlja alat za rad internim revizorima, skraćuje vrijeme potrebno za obavljanje interne revizije i što je najvažnije, omogućava da se svi rizici prepoznati od uprave nađu u kopiji registra rizika koji je polazna osnova za sačinjavanje revizorskih planova.

Interni revizori će vrijeme koje su ranije trošili na izradu i popunjavanje obrazaca i manuelne konsolidacije, sada moći iskoristiti na analize i druge aktivnosti u cilju pružanja dodane vrijednosti poslovanju i što korisnijih informacija upravi, a sve kako bi se spriječilo aktiviranje rizika i posljedica koje oni nose, te unaprijedilo ostvarivanje ciljeva organizacija javnog sektora.

Od 103 obveznika, njih 72 su svoje izvještaje dostavili i putem aplikacije PIFC (modul interna revizija) koja omogućava automatski unos i obradu podataka u modulima FUK i interna revizija, te olakšava izradu izvještaja u oblasti PIFC.

Očekujemo da će od naredne godine i preostali obveznici preći na izvještavanje putem ove aplikacije, koja je sada u potpunosti funkcionalna i u primjeni kod koordinatora za FUK, internih revizora i CHJ FMF.

Dakle, implementirano je IT rješenje za PIFC, odnosno korištenje aplikacije za vođenje registra rizika i izvještavanje (modul FUK) i modul IR za izradu strateških i godišnjih planova, obavljanje internih revizija i izvještavanje. Tokom cijele godine CHJ FMF je davala direktnu podršku obveznicima odgovarajući direktno na upite i tražena pojašnjenja u vezi korištenja ove aplikacije.

U 2023. godini provedena su još dva ciklusa certifikacije internih revizora za javni sektor i po tom osnovu certificiran je ukupno 51 kandidat za zvanje interni revizor za javni sektor, u skladu sa Pravilnikom o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u Federaciji. U Registar internih revizora za javni sektor u Federaciji na dan 31.12.2023. godine upisano je ukupno 599 lica kojima je Federalno ministarstvo finansija izdalo, odnosno reizdalo certifikat internog revizora, a u periodu od kada se certificiranje vrši u ovom ministarstvu (od 2017. godine), certificirano je ukupno 284 lica.

Vezano za nastavak implementacije Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Federaciji BiH 2021-2027. (Strategije PIFC 2021-2027.), zatražena je tehnička podrška od Nacionalne akademije za ekonomiju i finansije Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske za realizaciju pilot aktivnosti - provođenje pregleda kvaliteta JIR (uzorak organizacija), izradu metodologije za praćenje utjecaja i kvantifikaciju efekata implementiranih preporuka interne revizije, te provođenje edukacija za interne revizore vezano za obavljanje internih revizija informacionih sistema.

Sve spomenute aktivnosti dio su ove Strategije koju je Vlada Federacije usvojila u aprilu 2021. godine, te time dala podršku daljnjem razvoju sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Federaciji BiH.

Centralna harmonizacijska jedinica Federalnog ministarstva finansija/financija nastavlja pružati podršku obveznicima uspostave interne revizije, kako putem obuka, tako i putem pojedinačnih savjetodavnih sastanaka. Aplikacija PIFC je besplatna za sve korisnike, a da bi obveznici dobili pristup za rad u aplikaciji, neophodno je da odmah po postavljenju na poziciju u jedinici za internu reviziju obavijeste CHJ FMF i dostave svoje kontakt podatke. Očekujemo da će automatski unos i obrada podataka unaprijediti obavljanje interne revizije i pojednostaviti izradu konsolidovanih izvještaja, pružajući istovremeno više vremena za provođenje kvalitativnih analiza, kao i da će doprinijeti porastu kvalitete

obavljenih internih revizija, čije mjerenje je također jedan od zahtjeva koji se nalaze u godini pred nama.

5.2. Razvoj koordinacione uloge CHJ i saradnja sa drugim CHJ u BiH

Nastavljena je aktivna saradnja sa drugim centralnim harmonizacijskim jedinicama putem KO CJH, te je održano 12 sastanaka Koordinacionog odbora CHJ u BiH, kojeg čine rukovodioci CHJ sa svih nivoa vlasti, uključujući i rukovodioca CHJ u Brčko Distriktu. Zajednički su realizirane aktivnosti na donošenju Programa rada KO CHJ BiH za 2023. godinu, usvojen je Budžet KO CHJ BiH za 2023. godinu i realizirane su godišnje konferencije iz oblasti FUK i IR.

Koordinacioni odbor centralnih harmonizacijskih jedinica u Bosni i Hercegovini u periodu od 31.05. do 01.06.2023. godine organizovao je zajedničku 6. godišnju konferenciju o internoj reviziji u Bosni i Hercegovini čiji je fokus bio na odnosu interne i eksterne revizije i postupanju interne revizije u slučaju sumnje na nepravilnosti i/ili prevare, te su na istoj predavači bili iz Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske, Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, te rukovodioci odjela i jedinica za internu reviziju.

Konferencija je održana u Sarajevu i istoj je prisustvovalo oko 160 internih revizora iz cijele Bosne i Hercegovine, a pored panel diskusije, učesnici konferencije imali su priliku da podijele svoja iskustva i diskutuju o mjerama koje bi bilo potrebno realizirati u cilju unaprjeđenja funkcija javnih internih finansijskih kontrola, kako sa predavačima, tako i sa kolegama sa svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini.

5.3. Unapređenje regulatornog i metodološkog okvira za PIFC

U „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 20/23, objavljena je nova Metodologija rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine namijenjena rukovodiocima jedinica za internu reviziju i internim revizorima u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Svrha Metodologije je da osigura metodološke smjernice rukovodiocima JIR i internim revizorima prilikom primjene zakonodavnog i metodološkog okvira u javnom sektoru u Federaciji BiH u pogledu:

- ispunjavanja preduslova za efektivno upravljanje funkcijom interne revizije u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH,
- osiguranja i unapređenja kvaliteta rada interne revizije u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH,
- ispunjavanja standarda interne revizije i primjenjivog zakonodavstva u Federaciji BiH u obavljanju revizija sa izražavanjem uvjerenja i savjetodavnih usluga, uključujući minimalne zahtjeve u pogledu tehnika i alata koje primjenjuju interni revizori,
- ujednačavanja praksi i jednoobrazne primjene softverske aplikacije za podršku radu interne revizije u organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH.²¹

²¹ Aplikacija je dostupna svim internim revizorima registrovanim u CHJ FMF, putem linka: <https://pifc.fmf.gov.ba/>

Rukovodilac JIR mora osigurati primjenu procedura propisanih ovom Metodologijom koje su podržane softverskom aplikacijom prilikom strateškog i godišnjeg planiranja revizorskih aktivnosti, planiranja pojedinačnih revizija, vršenja pojedinačnih revizija, izvještavanja o rezultatima obavljenih revizija, te praćenja napretka u implementaciji revizorskih preporuka.

U Metodologiji su obrađene obje vrste usluga koje u skladu sa propisanim IPPF pruža interna revizija: (1) provođenje revizija na osnovu kojih pruža nezavisno, objektivno uvjeravanje (engl. assurance) i (2) konsultantske/savjetodavne usluge (consulting services). Ponovno je istaknuto da se prilikom izrade strateških i godišnjih planova od internih revizora traži da obave razgovore s rukovodstvom, uključujući rukovodioca organizacije i ako postoji posebno upravljačko tijelo i odbor za reviziju: o ciljevima i prioritetima organizacije, rizicima vezanim uz trendove i novonastale situacije, očekivanim promjenama u zakonodavstvu i drugoj regulativi, političkoj, ekonomskoj, socijalnoj i drugoj situaciji u zavisnosti u kojem sektoru organizacija djeluje. Prioritet se daje revidiranju procesa/područja koja su izložena riziku sa najvećim utjecajem na ostvarivanje ciljeva organizacije.

Novom Metodologijom dat je osvrt i na obavljanje interne revizije u javnim preduzećima, međutim, podsjećamo da se u radu interne revizije u ovim subjektima, pored odredbi Zakona o internoj reviziji i pratećih podzakonskih akata, dužno pridržavati i odredbi propisanih Zakonom o javnim preduzećima koje reguliraju ovu oblast. Bitno je istaknuti da sve prakse koje nisu detaljno objašnjenje u Zakonu o internoj reviziji i pratećim propisima, a tiču se obavljanja interne revizije u npr. javnim preduzećima, ukoliko nisu u koliziji sa Zakonom o internoj reviziji, mogu biti predmet dalje razrade u internom aktu – pravilniku o internoj reviziji i operativnim uputstvima koje priprema rukovodilac jedinice za internu reviziju (saradnja i izvještavanje direktora odjela, odbora za reviziju i dr.).

Pored nove Metodologije, u 2023. godini bila je aktuelno pitanje izrade novih standarda Instituta internih revizora pod nazivom „Globalni standardi interne revizije“²² koji su objavljeni 9. januara 2024. godine, a njihova primjena počinje od 9. januara 2025. godine.

U novim Globalnim standardima interne revizije koji se primjenjuju na sve funkcije interne revizije, ističe se da *interni revizori u javnom sektoru rade u političkom okruženju pod upravljačkim, organizacionim i finansijskim strukturama koje se mogu razlikovati od onih u privatnom sektoru, te da na prirodu ovih struktura i srodnih uslova mogu utjecati jurisdikcija i nivo vlasti na kojem funkcionira funkcija interne revizije, pa će funkcija interne revizije možda morati prilagoditi primjenu nekih standarda.*

S tim u vezi, bit će potrebno u budućem periodu razmotriti utjecaj novih standarda na važeće propise i metodološke akte te, s tim u vezi, pristupiti izmjenama/donošenju nove regulative.

U 2023. godini sačinjen je Prijedlog pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima kojim se nastoji dodatno unaprijediti proces certifikacije i edukacije internih revizora, u skladu sa zahtjevima prakse. Konačni cilj predloženih odredbi jeste formalnije uređenje postupka certifikacije i nastavak prakse da ovu proceduru provode lica koja imaju akademsko zvanje, potrebne certifikate i specijalistička znanja u oblasti interne revizije, kako bi se nastavio osiguravati dalji razvoj funkcije interne revizije. Nadalje,

---

²² www.theiia.org/globalassets/site/standards/globalinternalauditstandards_2024january9_printable.pdf

predloženim odredbama se precizira vrsta, način i broj bodova KPE internih revizora u cilju daljeg razvoja njihove stručnosti i same profesije, te su predviđene nove odredbe kojima se precizira obaveza i način izvještavanja o istome. Prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika o uslovima uzima u obzir trenutnu praksu u Federaciji, kao i potrebu otklanjanja nedostataka i pravnih praznina koje su se pokazale u primjeni važećeg Pravilnika i trenutno se nalazi u proceduri donošenja.

S obzirom da je u 2023. godini bilo više slučajeva u vezi s primjenom člana 5a. Zakona o internoj reviziji, kojim je propisano da: „*Prije pokretanja disciplinskog postupka, premještanja ili otpuštanja rukovodioca jedinice za internu reviziju ili internog revizora, rukovodilac organizacije je dužan o tome obavijestiti CHJ i priložiti svu potrebnu dokumentaciju u vezi s tim.*“, ukazala se hitna potreba za donošenjem propisa kojim će se urediti provjera kvaliteta interne revizije. S tim u vezi, u CHJ FMF je sačinjen nacrt propisa za provođenje osiguranja i unaprjeđenja kvaliteta rada interne revizije u organizacijama javnog sektora u Federaciji BiH čiji će sadržaj detaljnije urediti interne procjene kvaliteta interne revizije koju obavljaju rukovodioci jedinica za internu reviziju, provjere kvaliteta interne revizije koje obavlja CHJ FMF i eksterne procjene kvaliteta interne revizije koju obavlja nezavisni eksterni procjenitelji.

U slučajevima kada se radi o dobrovoljnom prelasku na drugo radno mjesto (bez da se interni revizor prijavio na javni konkurs), potrebno je CHJ FMF dostaviti vlastoručno potpisanu izjavu internog revizora koji prekida radni odnos u jedinici za internu reviziju i u kojoj navodi da samovoljno želi preći na drugo radno mjesto u organizaciji. Napominjemo da se o svakoj promjeni u jedinici za internu reviziju dužno obavijestiti CHJ FMF kako bi internim revizorima koji prestanu sa radom u jedinici za internu reviziju, bio onemogućen dalji pristup aplikaciji PIFC.

Premda je CHJ FMF zadužena za razvoj u oblasti interne revizije, ona ne može vršiti eksterni pregled kontrole kvaliteta jedinica za internu reviziju, niti joj je zakonom data ova nadležnost, te u slučajevima kada se dovodi u pitanje provjera kvaliteta jedinice za internu reviziju, upućujemo na Međunarodni standard za profesionalno obavljanje interne revizije 1312 – *Eksterno vrednovanje* koji propisuje kvalifikacije i neovisnost eksternog procjenitelja ili procjeniteljskog tima, uključujući i potencijalni sukob interesa na način da pojam „neovisan procjenitelj ili procjenjivački tim“ znači da ne postoji stvaran ili prividan sukob interesa, te da neovisan procjenitelj ili procjenjivački tim nije dio organizacije ili pod kontrolom organizacije kojoj pripada funkcija interne revizije.

5.4. Certifikacija i obuka internih revizora

U 2023. godini uspješno su provedeni 13. i 14. ciklus certifikacije internih revizora za javni sektor u Federaciji BiH, a certifikacija je provedena u skladu sa Pravilnikom o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u Federaciji, te je u izvještajnoj godini certificirano 51 lice za zvanje interni revizor za javni sektor.

Zaključno sa 31.12.2023. godine, u Registar internih revizora za javni sektor upisano je 599 internih revizora. Registar internih revizora sadrži podatke o svim internim revizorima kojima su izdati jedinstveni certifikati od strane Federalnog ministarstva finansija i daje pregled kvalificiranog kadra za ovu oblast.²³

²³ Registar je u sažetoj formi objavljen na web stranici ministarstva (www.fmf.gov.ba).

Agencija za državnu službu Federacije BiH, na zahtjev CHJ FMF, realizirala je dvodnevni program stručnog usavršavanja na temu "Interna revizija u organima uprave u Federaciji BiH" u Sarajevu, 24. i 25. aprila 2023. godine za interne revizore u organima uprave koji se nalaze u Registru jedinica interne revizije koje vodi CHJ FMF. Obuci je prisustvovalo 40-ak internih revizora, a predstavljena im je nova Metodologija rada interne revizije kroz uvod u obavljanje interne revizije u organizaciji i provođenje pojedinačne interne revizije. U martu 2024. godine održan je još jedan ciklus obuka u saradnji sa ADS Federacije i postoji veliki interes da se ovakav vid saradnje nastavi i u ovoj godini.

Pored zajedničke konferencije, KO CJH BiH je nastavio saradnju sa Ministarstvom finansija Kraljevine Nizozemske, te je u Parlamentarnoj skupštini BiH u Sarajevu 30. augusta 2023. godine organizovana radionica za 30 internih revizora iz institucija Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, na kojoj su prezentirana praktična iskustva Kraljevine Nizozemske u vezi s razvojem i primjenom finansijskog upravljanja i kontrole i upravljačke odgovornosti sa fokusom na pojedine resore kao što su oblast pravosuđa, odbrane, sigurnosti i dr.

Ministarstvo finansija Kraljevine Nizozemske organizovalo je krajem oktobra 2023. godine i studijsku posjetu za šest zaposlenika centralnih harmonizacijskih jedinica na svim nivoima vlasti sa fokusom na FUK i IR i temu upravljanja rizicima. Tokom dva dana predavanja, prezentirana su iskustva Nacionalne akademije za finansije i ekonomiju, Vladine Centralne službe za reviziju i Sektora za budžet Kraljevine Nizozemske u vezi finansijskog menadžmenta i kontrola i upravljanja rizicima.

Tokom 2023. godine zaposlenici CHJ FMF prisustvovali su raznim tematskim sastancima i seminarima specijaliziranim za centralne harmonizacijske jedinice u cilju njihovog umrežavanja i daljeg razvoja oblasti PIFC, kao i seminarima i edukacijama u organizaciji strukovnih udruženja.

6. Realizacija Zaključka Vlade Federacije broj: 800/2023 od 14.06.2023. godine

Vlada Federacije BiH je na 5. sjednici održanoj 14.06.2024. godine usvojila Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH za 2022. godinu koji je sačinila Centralna harmonizacijska jedinica Federalnog ministarstva finansija. Uz Konsolidovani izvještaj interne revizije za 2022. godinu, Vlada Federacije BiH je usvojila i Zaključak V. broj: 800/2023 kojim se:

- zadužuje Jedinica za budžetski nadzor Federalnog ministarstva finansija-financija da nastavi vršiti nadzor u vezi uspostave funkcije interne revizije kod budžetskih korisnika Federacije BiH - obveznika uspostave jedinice za internu reviziju, koristeći se podacima datim u Konsolidovanom izvještaju interne revizije za 2022. godinu,
- zadužuju obveznici primjene Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 47/08 i 101/16) da u Aplikaciju PIFC (Modul za internu reviziju) kontinuirano unose obavljene revizijske angažmane, zaključno sa 31.12.2023. godine, u skladu sa ranije datim uputstvima CHJ FMF, te
- Centralna harmonizacijska jedinica Federalnog ministarstva finansija da nastavi pružati podršku organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH

pri uspostavljanju i razvoju funkcije interne revizije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i podzakonskim aktima.

Jedinica za budžetski nadzor Federalnog ministarstva finansija-financija nastavila je vršiti nadzor u vezi s uspostavom funkcije interne revizije kod budžetskih korisnika Federacije BiH - obveznika uspostave jedinice za internu reviziju, koristeći se podacima datim u Konsolidovanom izvještaju interne revizije za 2022. godinu i njihove aktivnosti rezultirale su formiranjem i raspisivanjem javnih oglasa za popunjavanje jedinica, te je u 2023. godini kod svih 19 obveznika na federalnom nivou sada zaposlen najmanje jedan interni revizor u jedinicama za internu reviziju. Ipak do ukupnog povećanja broja zaposlenih nije došlo u odnosu na prošlogodišnjih 37, zbog prelaska određenog broja internih revizora na druga (bolje plaćena) radna mjesta, čemu je najčešći uzrok bio i dalje neriješen materijalno-pravni status i neprihvatanje ove profesije u samim organizacijama.

Obveznici primjene Zakona o internoj reviziji dostavili su 72 izvještaja putem aplikacije od 103 ukupno dostavljenih poštom.

CHJ FMF nastavlja u direktnoj komunikaciji pružati podršku organizacijama u javnom sektoru u Federaciji BiH pri uspostavljanju i razvoju funkcije interne revizije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i podzakonskim aktima putem davanja mišljenja o uspostavi interne revizije u javnom sektoru u Federaciji i pojašnjenja regulative za oblast PIFC, uspostavljena je saradnja sa Agencijom za državnu službu Federacije BiH u svrhu realizacije obuka za interne revizore, te je u ovom sektoru dostupna stalna tehnička i praktična podrška korisnicima aplikacije i zaposlenim internim revizorima.

7. ZAKLJUČAK

Federalno ministarstvo finansija sačinilo je i dostavilo Vladi Federacije BiH 13. Konsolidovani izvještaj o aktivnostima interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH koji, između ostalog, daje pregled broja i vrste obavljenih internih revizija, datih preporuka, statusa implementacije preporuka. Izvještaj je zasnovan na 103 godišnja izvještaja o internoj reviziji koje su CHJ FMF dostavile jedinice za internu reviziju kod korisnika javnih sredstava budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradova i općina, vanbudžetskih fondova i pravnih lica u kojima Federacija, kantoni i jedinice lokalne samouprave imaju većinski vlasnički udjel – obveznici uspostave funkcije interne revizije.

Konsolidovani izvještaj daje pregled trenutnog stanja u oblasti interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH, izvještava o budućim pravcima razvoja ove oblasti, aktivnostima CHJ FMF u izvještajnoj godini, ali i planiranim aktivnostima razvoja i unapređenja oblasti sistema PIFC u javnom sektoru koji se uspostavlja radi osiguranja dobrog finansijskog upravljanja. Razvijena oblast javnih internih finansijskih kontrola je i neophodan preduslov za članstvo naše zemlje u Evropskoj uniji, a konsolidovanim izvještavanjem se nastoji promovirati funkcija interne revizije i doprinos internih revizora unaprjeđenju rada organizacija u javnom sektoru u Federaciji.

CHJ FMF je, u skladu sa svojim nadležnostima, u 2023. godini nastavila poduzimati aktivnosti u cilju povećanja stepena uspostave i kvalitetnijeg funkcioniranja interne revizije od kojih se ističe objava nove Metodologije rada interne revizije, uspješno provedena dva ciklusa certifikacije internih revizora u kojima je certificiran 51 novi interni revizor, pružanje podrške u primjeni nove aplikacije PIFC i pojedinačna savjetovanja sa internim revizorima.

U cilju povećanja transparentnosti i boljeg upravljanja javnim sredstvima, potrebno je istaći nesporn doprinos funkcije interne revizije koja vrednuje i doprinosi unaprjeđenju korporativnog upravljanja, upravljanja rizikom, te kontrolnih procesa unutar organizacije primjenjujući sistemski, discipliniran i na nivoima zasnovan pristup. Vjerodostojnost i vrijednost interne revizije povećani su kada su revizori proaktivni, a njihove procjene pružaju nove uvide i uzimaju u obzir budući utjecaj, te baziraju svoje planove na strateškim ciljevima poslova i procjenom rizika za realizaciju istih. U tu svrhu, doprinos pruža aplikacija PIFC koja omogućava internim revizorima direktno uključivanje najrizičnijih procesa organizacija javnog sektora u planove revidiranja, sve kako bi se spriječilo aktiviranje rizika i posljedica koje oni nose, te unaprijedilo ostvarivanje ciljeva i profesionalno obavljanje svoje misije. Kada funkcija interne revizije svoje djelovanje usmjerava na područja visokog rizika, ona kontinuirano pridonosi unaprjeđenju sistema internih kontrola.

Analiza dostavljenih izvještaja interne revizije za 2023. godinu prezentirana u ovom konsolidovanom izvještaju ukazala je da funkcija interne revizije još uvijek nije prepoznata na pravi način u svim organizacijama – obveznicima uspostave interne revizije, kao i da joj nije dat adekvatan značaj u brojnim organizacijama. Na to ukazuju nepopunjene jedinice za internu reviziju, ograničenja u pristupu rukovodiocima i veliki broj nerealiziranih preporuka. U mnogim organizacijama još uvijek nije shvaćena važnost interne revizije, te njene obaveze i ovlaštenja.

Međutim, interna revizija se dalje nastavlja razvijati, te procjenom i davanjem odgovarajućih preporuka za unaprjeđenje procesa upravljanja na području donošenja strateških i operativnih odluka, nadziranja upravljanja rizicima i kontrole, prenošenja informacija o rizicima i kontrolama odgovarajućim dijelovima organizacije, koordinacije aktivnosti i prenošenja informacija između odbora, eksternih i internih revizora, te ostalih izvršilaca usluga angažmana s izražavanjem uvjerenja i menadžmenta teži pravovremeno uočiti eventualne zastoje ili devijacije u poslovanju, te dati preporuke za poduzimanje određenih aktivnosti i radnji. Ali za utvrđene slabosti i nepravilnosti konstatovane od interne revizije, rukovodstvo je dužno donijeti mjere i pratiti njihovu realizaciju.

Dakle, uspješne javne interne finansijske kontrole ne zavise samo od rada interne revizije i vrhovnih revizorskih institucija, nego i od komunikacija unutar same organizacije, sa okruženjem, ali i od uključenosti ostalih institucija u sistemu PIFC, koje zajedno mogu doprinijeti transparentnosti, zakonitosti i odgovornosti u trošenju javnih sredstava, povećanju efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti u ispunjavanju zakonski utvrđenih nadležnosti i tako pokrenuti pozitivne promjene u društvu.

MINISTAR

Toni Kraljević

Broj: 10-02-8-9876/23
Sarajevo, 30.04.2024. godine